Department of Public Instruction in Mysore

संस्कृतशब्दरूपावलिः

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್
ವಿ. ಟಿ. ತಿರುನಾರಾಯಣ ಐಯಂಗಾರ್, ಎಂ. ಎ.
ಇವರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಮುದ್ರಣ—೭,೫೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

MYSORE:
PRINTED BY THE ASST. SUPDT. AT THE GOVT. BRANCH PRESS
1945

Price : Re. 0-4-6

Department of Public Instruction in Mysore

संस्कृतशब्दरूपावलिः

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್

ವಿ. ಟಿ. ತಿರುನಾರಾಯಣ ಐಯಂಗಾರ್, ಎಂ. ಎ.

ಇವರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಮುದ್ರಣ—೭,೫೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

MYSORE:

PRINTED BY THE ASST. SUPDT. AT THE GOVT. BRANCH PRESS

1945

ಮುನ್ನುಡಿ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದೆ. ಬಾಲಕರಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಶಬ್ದಗಳ ಸಾಮ್ಯ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪಂಡಿತರಿಗೂ, ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೈಸೂರು,
ತಾ॥ ೧೦-೧೧-೧೯೪೫.

ವಿ. ಟಿ. ತಿ.

विषयानुक्रमणिका.

प्रथमो भागः.

द्वितीयो भागः.

तृतीयो भागः.

॥ श्रीः ॥

संस्कृत शब्दरूपावलिः

ज्ञानानन्दमयं देवं निर्मलस्फटिकाकृतिम् ।
आधारं सर्वविद्यानां हयग्रीवमुपास्महे ॥

॥ श्री हयग्रीवाय नमः ॥

प्रथमो भागः

I. स्वौजसमौट् शस् टाभ्यां भिस् ङे भ्यां भ्यस् ङसि भ्यां भ्यस् ङसोसां ङ्योस्सुप् । (सुप्)

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಪಾಣಿನಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆ ಸೂತ್ರಗಳು ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯೀ ಎಂಬ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಅಡಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಮೂರು ವಚನಗಳಂತೆ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ ಮೊದಲು ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿವರೆಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. **रामः रामाः रामम्** ಎಂಬುವು ಪದಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ **राम** ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ **सु, जस्, अम्** ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಪ್ರಾತಿಪದಿಕವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಅಥವಾ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕದ ವಚನವೂ ವಿಭಕ್ತಿಯೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. **राम** ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ **र्+आ+म्+अ** ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದು ಅಕಾರವಾದ್ದರಿಂದ ರಾಮಶಬ್ದ ಅಕಾರಾನ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಹರಿ, ರಮಾ, ಮರುತ್, ತದ್ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳೂ ಇಕಾರಾನ್ತ, ಅಕಾರಾನ್ತ, ತಕಾರಾನ್ತ ಮತ್ತು ದಕಾರಾನ್ತಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸ್ವರ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಅಚ್ ಎಂದೂ ವ್ಯಂಜನ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಹಲ್ ಎಂದೂ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆ. ಸ್ವರವರ್ಣವು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಜನ್ತವೆಂದೂ ವ್ಯಂಜನ ವರ್ಣವು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಲನ್ತವೆಂದೂ ಹೆಸರಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಏಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಮೂರು ವಚನಗಳಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿಯಿರುತ್ತವೆ—

	ಏಕವಚನ	ದ್ವಿವಚನ	ಬಹುವಚನ
1. ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ	सु	औ	जस्
2. ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ	अम्	औट्	शस्
3. ತೃತೀಯಾ ,,	टा	भ्याम्	भिस्
4. ಚತುರ್ಥೀ ,,	ङे	भ्याम्	भ्यस्
5. ಪಂಚಮೀ ,,	ङसि	भ्याम्	भ्यस्
6. ಷಷ್ಠೀ ,,	ङस्	ओस्	आम्
7. ಸಪ್ತಮೀ ,,	ङि	ओस्	सुप्

ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುವಾಗ ಇವುಗಳ ರೂಪವು ಕೆಳಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಸ್ —	ಔ	ಅಃ
ಅಮ್	,,	ಅಃ
ಆ	ಭ್ಯಾಮ್	ಭಿಃ
ಐ	,,	ಭ್ಯಃ
ಅಃ	,,	,,
ಅಃ	ಓಃ	ಆಮ್
ಇ	,,	ಸು

ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಏಕರೂಪವಾದ್ದರಿಂದ ಪದಗಳೂ ಆಯಾ ವಿಭಕ್ತಿವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಹಲನ್ತ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮೀ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ಏಕವಚನದ ಅಃ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಥಮಾ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯಾ ಬಹುವಚನದ ಅಃ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಒಂದೇ ಪದ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಮಾತ್ ರಾಮಸ್ಯ ರಾಮಾಃ ರಾಮಾನ್ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ.

II. अथ अजन्तपुल्लिङ्ग साधारणशब्दाः ।

1. अकारान्तः पुल्लिङ्गो रामशब्दः—ರಾಮನು.

			ಏಕವಚನಾರ್ಥ
रामः	रामौ	रामाः	ರಾಮನು
हे राम	हे रामौ	हे रामाः	ಎಲೈ ರಾಮನೇ
रामम्	रामौ	रामान्	ರಾಮನನ್ನು
रामेण	रामाभ्याम्	रामैः	ರಾಮನಿಂದ, ರಾಮನೊಡನೆ.
रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः	ರಾಮನಿಗೋಸ್ಕರ
रामात्	रामाभ्याम्	रामेभ्यः	ರಾಮನ ದೆಸೆಯಿಂದ
रामस्य	रामयोः	रामाणाम्	ರಾಮನ, ರಾಮನಿಗೆ
रामे	रामयोः	रामेषु	ರಾಮನಲ್ಲಿ

एवं गोविन्दः मुकुन्दः इत्यादयः ।

ಸೂಚನೆ—ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೂಗುವಾಗ ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಹೇ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು.

2. इकारान्तः पुल्लिङ्गो हरिशब्दः—ವಿಷ್ಣು.

हरिः	हरी	हरयः
हे हरे	हे हरी	हे हरयः
हरिम्	हरी	हरीन्
हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभिः
हरये	हरिभ्याम्	हरिभ्यः
हरेः	हरिभ्याम्	हरिभ्यः
हरेः	हर्योः	हरीणाम्
हरौ	हर्योः	हरिषु

एवं रविः कविः इत्यादयः ।

3. उकारान्तः पुल्लिङ्गः शंभुशब्दः—ಈಶ್ವರನು.

शंभुः	शंभू	शंभवः
हे शंभो	हे शंभू	हे शंभवः
शंभुम्	शंभू	शंभून्
शंभुना	शंभुभ्याम्	शंभुभिः
शंभवे	शंभुभ्याम्	शंभुभ्यः
शंभोः	शंभुभ्याम्	शंभुभ्यः
शंभोः	शंभ्वोः	शंभूनाम्
शंभौ	शंभ्वोः	शंभुषु

एवं विधुः भानुः इत्यादयः ।

4. ऋकारान्तः पुल्लिङ्गो धातृशब्दः—ಬ್ರಹ್ಮನು.

धाता	धातारौ	धातारः
हे धातः	हे धातारौ	हे धातारः
धातारम्	धातारौ	धातॄन्
धात्रा	धातृभ्याम्	धातृभिः
धात्रे	धातृभ्याम्	धातृभ्यः
धातुः	धातृभ्याम्	धातृभ्यः
धातुः	धात्रोः	धातॄणाम्
धातरि	धात्रोः	धातृषु

एवं कर्ता शास्ता इत्यादयः ।

5. ऋकारान्तः पुल्लिङ्गः पितृशब्दः—ತಂದೆ.

पिता	पितरौ	पितरः
हे पितः	हे पितरौ	हे पितरः
पितरम्	पितरौ	पितॄन्

शेषं धातृशब्दवत्—(4).

एवं जामाता भ्राता इत्यादयः ।

ಸೂಚನೆ—ಧಾತೃಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಪಿತೃಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

धातारौ — धातारः — धातारम् । — ता — ದೀರ್ಘಸ್ವರವಿದೆ.

पितरौ — पितरः — पितरम् । — त — ದೀರ್ಘಸ್ವರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ ಬಂದಿದೆ.

6. ओकारान्तः पुल्लिङ्गो गो शब्दः—ಎತ್ತು.

गौः	गावौ	गावः
हे गौः	हे गावौ	हे गावः
गाम्	गावौ	गाः
गवा	गोभ्याम्	गोभिः
गवे	गोभ्याम्	गोभ्यः
गोः	गोभ्याम्	गोभ्यः
गोः	गवोः	गवाम्
गवि	गवोः	गोषु

एवं सुद्यौः स्मृतौः इत्यादयः ।

इत्यजन्तपुल्लिङ्ग साधारण शब्दाः ।

III. अथ अजन्तस्त्रीलिङ्ग साधारणशब्दाः

7. आकारान्तः स्त्रीलिङ्गो रमा शब्दः—ಲಕ್ಷ್ಮಿ.

रमा	रमे	रमाः
हे रमे	हे रमे	हे रमाः
रमाम्	रमे	रमाः
रमया	रमाभ्याम्	रमाभिः
रमायै	रमाभ्याम्	रमाभ्यः
रमायाः	रमाभ्याम्	रमाभ्यः
रमायाः	रमयोः	रमाणाम्
रमायाम्	रमयोः	रमासु

एवं सीता भामा इत्यादयः ।

ಸೂಚನೆ—**अम्बा, अल्ला, अक्का** ಎಂಬ ಆಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮೈಕ ವಚನದಲ್ಲಿ **अम्ब अल्ल अक्क** ಎಂದು ಅಕಾರಾಂತವಾಗಿ ರೂಪವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

8. इकारान्तः स्त्रीलिङ्गो मति शब्दः—ಬುದ್ಧಿ.

मतिः	मती	मतयः
हे मते	हे मती	हे मतयः
मतिम्	मती	मतीः
मत्या	मतिभ्याम्	मतिभिः
मत्यै / मतये	मतिभ्याम्	मतिभ्यः
मत्याः / मतेः	मतिभ्याम्	मतिभ्यः
मत्याः / मतेः	मत्योः	मतीनाम्
मत्याम् / मतौ	मत्योः	मतिषु

एवं रुचिः धृतिः इत्यादयः।

ಸೂಚನೆ—1. ದ್ವಿತೀಯಾ ಬಹುವಚನ ತೃತೀಯಾ ಏಕವಚನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತಿ ಶಬ್ದವು ಹರಿ ಶಬ್ದದಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. 2. ಚತುರ್ಥೀ, ಪಂಚಮೀ, ಷಷ್ಠೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೌರೀ (9) ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ರೂಪವಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಎರಡೆರಡು ರೂಪಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

9. ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो गौरी शब्दः—ಪಾರ್ವತಿ.

गौरी	गौर्यौ	गौर्यः
हे गौरि	हे गौर्यौ	हे गौर्यः
गौरीम्	गौर्यौ	गौरीः
गौर्या	गौरीभ्याम्	गौरीभिः
गौर्यै	गौरीभ्याम्	गौरीभ्यः
गौर्याः	गौरीभ्याम्	गौरीभ्यः
गौर्याः	गौर्योः	गौरीणाम्
गौर्याम्	गौर्योः	गौरीषु

एवं वाणी नदी इत्यादयः।

10. उकारान्तः स्त्रीलिङ्गो धेनु शब्दः—ಹಸು

धेनुः	धेनू	धेनवः
हे धेनो	हे धेनू	हे धेनवः
धेनुम्	धेनू	धेनूः
धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभिः
धेन्वै / धेनवे	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः
धेन्वाः / धेनोः	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः
धेन्वाः / धेनोः	धेन्वोः	धेनूनाम्
धेन्वाम् / धेनौ	धेन्वोः	धेनुषु

एवं तनुः हनुः इत्यादयः ।

ಸೂಚನೆ—ಇಕಾರಾನ್ತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಮತಿ ಶಬ್ದದಂತೆಯೇ ಈ ಶಬ್ದವೂ ಶಂಭು ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ವಧೂ ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ಸಹ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

11. ऊकारान्तः स्त्रीलिङ्गो वधू शब्दः—ಹೆಂಗಸು.

वधूः	वध्वौ	वध्वः
हे वधु	हे वध्वौ	हे वध्वः
वधूम्	वध्वौ	वधूः
वध्वा	वधूभ्याम्	वधूभिः
वध्वै	वधूभ्याम्	वधूभ्यः
वध्वाः	वधूभ्याम्	वधूभ्यः
वध्वाः	वध्वोः	वधूनाम्
वध्वाम्	वध्वोः	वधूषु

एवं चमूः खलपूः इत्यादयः ।

12. ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गो मातृ शब्दः—ತಾಯಿ.

माता	मातरौ	मातरः
हे मातः	हे मातरौ	हे मातरः
मातरम्	मातरौ	मातॄः

शेषं धातृ शब्दवत्—(4).

एवं दुहिता ननान्दा इत्यादयः।

13. औकारान्तः स्त्रीलिङ्गो नौ शब्दः—ಹಡಗು.

नौः	नावौ	नावः
हे नौः	हे नावौ	हे नावः
नावम्	नावौ	नावः
नावा	नौभ्याम्	नौभिः
नावे	नौभ्याम्	नौभ्यः
नावः	नौभ्याम्	नौभ्यः
नावः	नावोः	नावाम्
नावि	नावोः	नौषु

एवं स्मृतग्लौः इत्यादयः।

इत्यजन्त स्त्रीलिङ्ग साधारण शब्दाः।

IV. अथ अजन्त नपुंसकलिङ्ग साधारण शब्दाः ।

14. अकारान्त नपुंसकलिङ्गो ज्ञानशब्दः—ತಿಳಿವಳಿಕೆ.

ज्ञानम्	ज्ञाने	ज्ञानानि
हे ज्ञान	हे ज्ञाने	हे ज्ञानानि
ज्ञानम्	ज्ञाने	ज्ञानानि
ज्ञानेन	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानैः
ज्ञानाय	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानेभ्यः
ज्ञानात्	ज्ञानाभ्याम्	ज्ञानेभ्यः
ज्ञानस्य	ज्ञानयोः	ज्ञानानाम्
ज्ञाने	ज्ञानयोः	ज्ञानेषु

ಸೂಚನೆ—1. ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಗಳಿರುತ್ತವೆ. 2. ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ರಾಮಶಬ್ದದಂತೆ ರೂಪಗಳು.

15. इकारान्त नपुंसकलिङ्गो वारि शब्दः—ನೀರು.

वारि	वारिणी	वारीणि
हे वारे } हे वारि }	हे वारिणी	हे वारीणि
वारि	वारिणी	वारीणि
वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभिः
वारिणे	वारिभ्याम्	वारिभ्यः
वारिणः	वारिभ्याम्	वारिभ्यः
वारिणः	वारिणोः	वारीणाम्
घारिणि	वारिणोः	वारिषु

एवं कराङ्घ्रि पादपाणि इत्यादयः ।

16. उकारान्त नपुंसकलिङ्गो मधु शब्दः—ಜೇನು.

मधु	मधुनी	मधूनि
हे मधो / हे मधु	हे मधुनी	हे मधूनि
मधु	मधुनी	मधूनि
मधुना	मधुभ्याम्	मधुभिः
मधुने	मधुभ्याम्	मधुभ्यः
मधुनः	मधुभ्याम्	मधुभ्यः
मधुनः	मधुनोः	मधूनाम्
मधुनि	मधुनोः	मधुषु

एवं अम्बु श्मश्रु इत्यादयः।

इत्यजन्त नपुंसकलिङ्ग साधारणशब्दाः।

V. अथ हलन्त पुल्लिङ्ग साधारणशब्दाः ।

17. चकारान्तः पुल्लिङ्गो जलमुक्छब्दः—ಮೇಘ.

जलमुक्	जलमुचौ	जलमुचः
हे जलमुक्	हे जलमुचौ	हे जलमुचः
जलमुचम्	जलमुचौ	जलमुचः
जलमुचा	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भिः
जलमुचे	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भ्यः
जलमुचः	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भ्यः
जलमुचः	जलमुचोः	जलमुचाम्
जलमुचि	जलमुचोः	जलमुक्षु

एवं सुवाक् पयोमुक् इत्यादयः।

18. जकारान्तः पुल्लिङ्गो भिषक्छब्दः—ವೈದ್ಯನು.

भिषक्	भिषजौ	भिषजः
हे भिषक्	हे भिषजौ	हे भिषजः
भिषजम्	भिषजौ	भिषजः
भिषजा	भिषग्भ्याम्	भिषग्भिः
भिषजे	भिषग्भ्याम्	भिषग्भ्यः
भिषजः	भिषग्भ्याम्	भिषग्भ्यः
भिषजः	भिषजोः	भिषजाम्
भिषजि	भिषजोः	भिषक्षु

एवं वणिक् तनुत्यक् इत्यादयः ।

19. जकारान्तः पुल्लिङ्गो राट् शब्दः—ರಾಜನು.

राट्	राजौ	राजः
हे राट्	हे राजौ	हे राजः
राजम्	राजौ	राजः
राजा	राड्भ्याम्	राड्भिः
राजे	राड्भ्याम्	राड्भ्यः
राजः	राड्भ्याम्	राड्भ्यः
राजः	राजोः	राजाम्
राजि	राजोः	राट्सु

एवं स्वाराट् परिव्राट् इत्यादयः ।

20. तकारान्तः पुल्लिङ्गो मरुच्छब्दः—ಗಾಳಿ.

मरुत्	मरुतौ	मरुतः
हे मरुत्	हे मरुतौ	हे मरुतः
मरुतम्	मरुतौ	मरुतः
मरुता	मरुद्भ्याम्	मरुद्भिः
मरुते	मरुद्भ्याम्	मरुद्भ्यः
मरुतः	मरुद्भ्याम्	मरुद्भ्यः
मरुतः	मरुतोः	मरुताम्
मरुति	मरुतोः	मरुत्सु

एवं दधत् जाग्रत् इत्यादयः ।

21. तकारान्तः पुल्लिङ्गः पचच्छब्दः—ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವನು.

पचन्	पचन्तौ	पचन्तः
हे पचन्	हे पचन्तौ	हे पचन्तः
पचन्तम्	पचन्तौ	पचतः
पचता	पचद्भ्याम्	पचद्भिः
पचते	पचद्भ्याम्	पचद्भ्यः
पचतः	पचद्भ्याम्	पचद्भ्यः
पचतः	पचतोः	पचताम्
पचति	पचतोः	पचत्सु

एवं कुर्वन् तन्वन् इत्यादयः ।

22. तकारान्तः पुल्लिङ्गो धीमच्छब्दः—ಬುದ್ಧಿವಂತನು.

धीमान्	धीमन्तौ	धीमन्तः
हे धीमन्	हे धीमन्तौ	हे धीमन्तः
धीमन्तम्	धीमन्तौ	धीमतः

शेषं मरुच्छब्दवत्—(20).

एवं श्रीमान् भवान् इत्यादयः ।

23. तकारान्तः पुल्लिङ्गो महच्छब्दः—ದೊಡ್ಡವನು.

महान्	महान्तौ	महान्तः
हे महन्	हे महान्तौ	हे महान्तः
महान्तम्	महान्तौ	महतः

शेषं मरुच्छब्दवत्—(20).

24. दकारान्तः पुल्लिङ्गो दिविषच्छब्दः—ದೇವತೆ.

दिविषत्	दिविषदौ	दिविषदः
हे दिविषत्	हे दिविषदौ	हे दिविषदः
दिविषदम्	दिविषदौ	दिविषदः
दिविषदा	दिविषद्भ्याम्	दिविषद्भिः
दिविषदे	दिविषद्भ्याम्	दिविषद्भ्यः
दिविषदः	दिविषद्भ्याम्	दिविषद्भ्यः
दिविषदः	दिविषदोः	दिविषदाम्
दिविषदि	दिविषदोः	दिविषत्सु

एवं सुहृद् दुर्हृद् इत्यादयः ।

25. नकारान्तः पुल्लिङ्ग आत्मन् शब्दः—ಜೀವನು.

आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः
हे आत्मन्	हे आत्मानौ	हे आत्मानः
आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मनः
आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः
आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः
आत्मनः	आत्मनोः	आत्मनाम्
आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु

एवं अध्वा यज्वा इत्यादयः ।

26. नकारान्तः पुल्लिङ्गो राजन् शब्दः—ಅರಸನು.

राजा	राजानौ	राजानः
हे राजन्	हे राजानौ	हे राजानः
राजानम्	राजानौ	राज्ञः
राज्ञा	राजभ्याम्	राजभिः
राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्यः
राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः
राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम्
राज्ञि / राजनि	राज्ञोः	राजसु

एवं मूर्धा ग्रावा इत्यादयः ।

ಸೂಚನೆ—ರಾಜನ್ ಶಬ್ದವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ ನಕಾರಾನ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದೇವರಾಜ ಮಹಾರಾಜ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಅಕಾರಾನ್ತವಾಗಿ ರಾಮ ಶಬ್ದದಂತೆ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

27· नकारान्तः पुल्लिङ्गो गुणिन् शब्दः—ಗುಣವಂತನು.

गुणी	गुणिनौ	गुणिनः
हे गुणिन्	हे गुणिनौ	हे गुणिनः
गुणिनम्	गुणिनौ	गुणिनः
गुणिना	गुणिभ्याम्	गुणिभिः
गुणिने	गुणिभ्याम्	गुणिभ्यः
गुणिनः	गुणिभ्याम्	गुणिभ्यः
गुणिनः	गुणिनोः	गुणिनाम्
गुणिनि	गुणिनोः	गुणिषु

एवं करी शार्ङ्गी इत्यादयः।

28. शकारान्तः पुल्लिङ्गः तादृक्छब्दः—ಅಂಥವನು.

तादृक्	तादृशौ	तादृशः
हे तादृक्	हे तादृशौ	हे तादृशः
तादृशम्	तादृशौ	तादृशः
तादृशा	तादृग्भ्याम्	तादृग्भिः
तादृशे	तादृग्भ्याम्	तादृग्भ्यः
तादृशः	तादृग्भ्याम्	तादृग्भ्यः
तादृशः	तादृशोः	तादृशाम्
तादृशि	तादृशोः	तादृक्षु

एवं यादृक् कीदृक् इत्यादयः।

29. शकारान्तः पुल्लिङ्गो विट्च्छब्दः–ವೈಶ್ಯನು.

विट्	विशौ	विशः
हे विट्	हे विशौ	हे विशः
विशम्	विशौ	विशः
विशा	विड्भ्याम्	विड्भिः
विशे	विड्भ्याम्	विड्भ्यः
विशः	विड्भ्याम्	विड्भ्यः
विशः	विशोः	विशाम्
विशि	विशोः	विट्सु

एवं मृट् भ्रट् इत्यादयः ।

30. षकारान्तः पुल्लिङ्गो द्विट्छब्दः—ಶತ್ರು.

द्विट्	द्विषौ	द्विषः
हे द्विट्	हे द्विषौ	हे द्विषः
द्विषम्	द्विषौ	द्विषः
द्विषा	द्विड्भ्याम्	द्विड्भिः
द्विषे	द्विड्भ्याम्	द्विड्भ्यः
द्विषः	द्विड्भ्याम्	द्विड्भ्यः
द्विषः	द्विषोः	द्विषाम्
द्विषि	द्विषोः	द्विट्सु

एवं रत्नमुट् सितत्विट् इत्यादयः ।

31. सकारान्तः पुल्लिङ्गो वेधश्शब्दः—ಬ್ರಹ್ಮ.

वेधाः	वेधसौ	वेधसः
हे वेधः	हे वेधसौ	हे वेधसः
वेधसम्	वेधसौ	वेधसः
वेधसा	वेधोभ्याम्	वेधोभिः
वेधसे	वेधोभ्याम्	वेधोभ्यः
वेधसः	वेधोभ्याम्	वेधोभ्यः
वेधसः	वेधसोः	वेधसाम्
वेधसि	वेधसोः	वेधस्सु

एवं पुरोधाः चन्द्रमाः इत्यादयः ।

32. सकारान्तः पुल्लिङ्गो विद्वच्छब्दः—ಬಲ್ಲವನು.

विद्वान्	विद्वांसौ	विद्वांसः
हे विद्वन्	हे विद्वांसौ	हे विद्वांसः
विद्वांसम्	विद्वांसौ	विदुषः
विदुषा	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भिः
विदुषे	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भ्यः
विदुषः	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भ्यः
विदुषः	विदुषोः	विदुषाम्
विदुषि	विदुषोः	विद्वत्सु

एवं सेदिवान् दाश्वान् इत्यादयः ।

33. सकारान्तः पुल्लिङ्गः पुंस्शब्दः—ಗಂಡಸು.

पुमान्	पुमांसौ	पुमांसः
हे पुमन्	हे पुमांसौ	हे पुमांसः
पुमांसम्	पुमांसौ	पुंसः
पुंसा	पुम्भ्याम्	पुम्भिः
पुंसे	पुम्भ्याम्	पुम्भ्यः
पुंसः	पुम्भ्याम्	पुम्भ्यः
पुंसः	पुंसोः	पुंसाम्
पुंसि	पुंसोः	पुंस्सु

34. हकारान्तः पुल्लिङ्गो लिट्छब्दः—ಆಸ್ವಾದಿಸುವವನು.

लिट्	लिहौ	लिहः
हे लिट्	हे लिहौ	हे लिहः
लिहम्	लिहौ	लिहः
लिहा	लिड्भ्याम्	लिड्भिः
लिहे	लिड्भ्याम्	लिड्भ्यः
लिहः	लिड्भ्याम्	लिड्भ्यः
लिहः	लिहोः	लिहाम्
लिहि	लिहोः	लिट्त्सु

35. हकारान्तः पुल्लिङ्गो धुकच्छब्दः—ಕರೆಯುವವನು.

धुक्	दुहौ	दुहः
हे धुक्	हे दुहौ	हे दुहः
दुहम्	दुहौ	दुहः
दुहा	धुग्भ्याम्	धुग्भिः
दुहे	धुग्भ्याम्	धुग्भ्यः
दुहः	धुग्भ्याम्	धुग्भ्यः
दुहः	दुहोः	दुहाम्
दुहि	दुहोः	धुक्षु

इति हलन्त पुल्लिङ्ग साधारणशब्दाः ।

VI. अथ हलन्त स्त्रीलिङ्गसाधारणशब्दाः ।

36. चकारान्त स्त्रीलिङ्गो वाकच्छब्दः—ಮಾತು.
जलमुक्-शब्दवत्—(17).

37. जकारान्त स्त्रीलिङ्गः स्रकच्छब्दः—ಮಾಲೆ.
भिषक्-शब्दवत्—(18).

38. तकारान्तस्त्रीलिङ्गः सरिच्छब्दः—ನದಿ.
मरुत्-शब्दवत्—(20).

39. दकारान्तस्त्रीलिङ्गो मुच्छब्दः—ಪ್ರೀತಿ.
दिविषत्-शब्दवत्—(24).

40. धकारान्त स्त्रीलिङ्गः क्षुच्छब्दः—ಹಸಿವು.

क्षुत्	क्षुधौ	क्षुधः
हे क्षुत्	हे क्षुधौ	हे क्षुधः
क्षुधम्	क्षुधौ	क्षुधः
क्षुधा	क्षुद्भ्याम्	क्षुद्भिः
क्षुधे	क्षुद्भ्याम्	क्षुद्भ्यः
क्षुधः	क्षुद्भ्याम्	क्षुद्भ्यः
क्षुधः	क्षुधोः	क्षुधाम्
क्षुधि	क्षुधोः	क्षुत्सु

एवं क्रुत् वीरुत् इत्यादयः।

41. नकारान्तस्त्रीलिङ्गः सीमन् शब्दः—ಎಲ್ಲೆ.

राजन्-शब्दवत्—(26).

42. भकारान्त स्त्रीलिङ्गः ककुप्छब्दः—ದಿಕ್ಕು.

ककुप्	ककुभौ	ककुभः
हे ककुप्	हे ककुभौ	हे ककुभः
ककुभम्	ककुभौ	ककुभः
ककुभा	ककुब्भ्याम्	ककुब्भिः
ककुभे	ककुब्भ्याम्	ककुब्भ्यः
ककुभः	ककुब्भ्याम्	ककुब्भ्यः
ककुभः	ककुभोः	ककुभाम्
ककुभि	ककुभोः	ककुप्सु

43. रेफान्त स्त्रीलिङ्गो गीर्शब्दः—ಮಾತು.

गीः	गिरौ	गिरः
हे गीः	हे गिरौ	हे गिरः
गिरम्	गिरौ	गिरः
गिरा	गीर्भ्याम्	गीर्भिः
गिरे	गीर्भ्याम्	गीर्भ्यः
गिरः	गीर्भ्याम्	गीर्भ्यः
गिरः	गिरोः	गिराम्
गिरि	गिरोः	गीर्षु

एवं पूः धूः इत्यादयः ।

ಸೂ.—'ರ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವನ್ನು 'ರೇಫ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ರಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ರೇಫಾಂತ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ.

44. शकारान्तस्त्रीलिङ्गो दिक्छब्दः—ದಿಕ್ಕು.

तादृक्-शब्दवत्—(28).

45. षकारान्तस्त्रीलिङ्गः त्विड्च्छब्दः—ಕಾಂತಿ.

द्विट्-शब्दवत्—(30).

46. सकारान्तस्त्रीलिङ्गः सुमनश्शब्दः—ಪುಷ್ಪ.

वेधस्-शब्दवत्—(31).

ಸೂ.—ಸುಮನಸ್ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ರೂಢಿ.

इति हलन्तस्त्रीलिङ्गसाधारणशब्दाः ।

VII. अथ हलन्त नपुंसकलिङ्ग साधारणशब्दाः ।

47. चकारान्त नपुंसकलिङ्गः सुवाक्च्छब्दः—ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಳ್ಳದ್ದು.

सुवाक्	सुवाची	सुवाञ्चि

पुनस्तद्वत् । शेषं जलमुक्-शब्दवत्—(17).

48. जकारान्त नपुंसकलिङ्गोऽसृक्छब्दः—ರಕ್ತ.

असृक्	असृजी	असृञ्जि
हे असृक्	हे असृजी	हे असृञ्जि
असृक्	असृजी	असृञ्जि

शेषं भिषक्-शब्दवत्—(18).

49. तकारान्त नपुंसकलिङ्गो जगच्छब्दः—ಲೋಕ.

जगत्	जगती	जगन्ति
हे जगत्	हेजगती	हे जगन्ति
जगत्	जगती	जगन्ति

शेषं मरुत्-शब्दवत्—(20).

50. तकारान्त नपुंसकलिङ्गो दधच्छब्दः—ಧರಿಸುವಂಥ.

दधत्	दधती	दधति दधन्ति
हे दधत्	ह दधती	हे दधति हे दधन्ति
दधत्	दधती	दधति दधन्ति

शेषं जगत्-शब्दवत्—(49).

51. **तकारान्त नपुंसकलिङ्गस्तुदच्छब्दः**—ವ್ಯಥೆಪಡಿಸುವಂಥ.

तुदत्	तुदती / तुदन्ती	तुदन्ति

पुनस्तद्वत् । शेषं दधत्-शब्दवत्—(50).

52. **दकारान्त नपुंसकलिङ्गो हृच्छब्दः**—ಮನಸ್ಸು.

हृत्	हृदी	हृन्दि
हे हृत्	हे हृदी	हे हृन्दि
हृत्	हृदी	हृन्दि

शेषं दिविषत्--शब्दवत्—(24).

53. **नकारान्त नपुंसकलिङ्गः कर्मन् शब्दः**—ಕೆಲಸ.

कर्म	कर्मणी	कर्माणि
हे कर्मन् / हे कर्म	हे कर्मणी	हे कर्माणि
कर्म	कर्मणी	कर्माणि

शेषं आत्मन्-शब्दवत्—(25).

54. नकारान्त नपुंसकलिङ्गो नामन् शब्दः—ಹೆಸರು.

नाम	नाम्नी / नामनी	नामानि
हे नामन् / हे नाम	हे नाम्नी / हे नामनी	हे नामानि
नाम	नाम्नी / नामनी	नामानि
नाम्ना	नामभ्याम्	नामभिः
नाम्ने	नामभ्याम्	नामभ्यः
नाम्नः	नामभ्याम्	नामभ्यः
नाम्नः	नाम्नोः	नाम्नाम्
नाम्नि / नामनि	नाम्नोः	नामसु

एवं दामन् धामन् इत्यादयः ।

55. शकारान्त नपुंसकलिङ्गः तादृक्छब्दः—ಅಂಥಾದ್ದು.

तादृक्	तादृशी	तादृंशि

पुनस्तद्वत् । शेषं पुंवत्—(28).

56. षकारान्त नपुंसकलिङ्गो रत्नमुट्छब्दः—ರತ್ನವನ್ನು ಕದಿಯುವುದು.

रत्नमुट्	रत्नमुषी	रत्नमुंषि

पुनस्तद्वत् । शेषं द्विट्-शब्दवत्—(30).

57. सकारान्त नपुंसकलिङ्गो वचश्शब्दः—ಮಾತು.

वचः	वचसी	वचांसि

पुनस्तद्वत् । शेषं वेधस्-शब्दवत्—(31).

58. हकारान्त नपुंसकलिङ्गो लिट् छब्दः—ನೆಕ್ಕುವ.

लिट्	लिही	लिंहि

पुनस्तद्वत् । शेषं पुंवत्—(34).

इति हलन्त नपुंसकलिङ्ग साधारण शब्दाः ।

VIII. अथ सर्वनामशब्दाः ।

A पुल्लिङ्गाः ।

59. अकारान्तः पुल्लिङ्गस्सर्वशब्दः—ಎಲ್ಲ.

सर्वः	सर्वौ	सर्वे
हे सर्व	हे सर्वौ	हे सर्वे
सर्वम्	सर्वौ	सर्वान्
सर्वेण	सर्वाभ्याम्	सर्वैः
सर्वस्मै	सर्वाभ्याम्	सर्वेभ्यः
सर्वस्मात्	सर्वाभ्याम्	सर्वेभ्यः
सर्वस्य	सर्वयोः	सर्वेषाम्
सर्वस्मिन्	सर्वयोः	सर्वेषु

एवं विश्व, अन्य, इतर—इत्यादयोऽदन्ताः ।

ಸೂಚನೆ—ರಾಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಸರ್ವ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀ, ಪಂಚಮೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಭೇದ ತೋರುತ್ತದೆ.

60. अकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं द्विवचनान्त उभशब्दः—ಇಬ್ಬರು.

उभौ
उभौ
उभाभ्याम्
उभाभ्याम्
उभाभ्याम्
उभयोः
उभयोः

ಸೂಚನೆ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪವಿಲ್ಲ.

61. अकारान्तः पुल्लिङ्गो द्विवचनरहितः उभय शब्दः— ಎರಡು ಅವಯವವುಳ್ಳ.

उभयः	उभये
हे उभय	हे उभये
उभयम्	उभयान्
उभयेन	उभयैः
उभयस्मै	उभयेभ्यः
उभयस्मात्	उभयेभ्यः
उभयस्य	उभयेषाम्
उभयस्मिन्	उभयेषु

ಸೂಚನೆ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದ್ವಿವಚನದಲ್ಲಿ ರೂಪವಿಲ್ಲ.

62. दकारान्तः पुल्लिङ्गोऽस्मच्छब्दः—ನಾನು.

अहम्	आवाम्	वयम्
{ माम् / मा	{ आवाम् / नौ	{ अस्मान् / नः
मया	आवाभ्याम्	अस्माभिः
{ मह्यम् / मे	{ आवाभ्याम् / नौ	{ अस्मभ्यम् / नः
मत्	आवाभ्याम्	अस्मत्
{ मम / मे	{ आवयोः / नौ	{ अस्माकम् / नः
मयि	आवयोः	अस्मासु

ಸೂಚನೆ—(1) ದ್ವಿತೀಯಾ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಚನಗಳಲ್ಲೂ ಎರಡೆರಡು ರೂಪಗಳಿವೆ.

(2) ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ನಃ ಎಂದೂ ದ್ವಿವಚನದಲ್ಲಿ ನೌ ಎಂದೂ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾ ಎಂದೂ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇ ಎಂದೂ ಎರಡನೆಯ ರೂಪ ತೋರುತ್ತದೆ.

63. दकारान्तः पुल्लिङ्गो युष्मच्छब्दः—ನೀನು.

त्वम्	युवाम्	यूयम्
त्वाम् त्वा	युवाम् वाम्	युष्मान् वः
त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभिः
तुभ्यम् ते	युवाभ्याम् वाम्	युष्मभ्यम् वः
त्वत्	युवाभ्याम्	युष्मत्
तव ते	युवयोः वाम्	युष्माकम् वः
त्वयि	युवयोः	युष्मासु

ಸೂಚನೆ—(1) **अस्मद्** ಶಬ್ದದಂತೆಯೇ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಚನಗಳಲ್ಲೂ ಎರಡೆರಡು ರೂಪಗಳಿವೆ.

(2) ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ವಃ ಎಂದೂ ದ್ವಿವಚನದಲ್ಲಿ ವಾಮ್ ಎಂದೂ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವಾ ಎಂದೂ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೇ ಎಂದೂ ಎರಡನೆಯ ರೂಪ ತೋರುತ್ತದೆ.

(3) **अस्मद्** ಮತ್ತು **युष्मद्** ಶಬ್ದಗಳು ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಏಕರೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

64. दकारान्तः पुल्लिङ्गस्तच्छब्दः—ಅವನು.

सः	तौ	ते
तम्	तौ	तान्
तेन	ताभ्याम्	तैः
तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः
तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः
तस्य	तयोः	तेषाम्
तस्मिन्	तयोः	तेषु

65. दकारान्तः पुल्लिङ्ग एतच्छब्दः—ಈತನು.

एषः	एतौ	एते
एतम् / एनम्	एतौ / एनौ	एतान् / एनान्
एतेन / एनेन	एताभ्याम्	एतैः
एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः
एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः
एतस्य	एतयोः / एनयोः	एतेषाम्
एतस्मिन्	एतयोः / एनयोः	एतेषु

66. दकारान्तः पुल्लिङ्गो यच्छब्दः—ಯಾವನು.

यः	यौ	ये
यम्	यौ	यान्
येन	याभ्याम्	यैः
यस्मै	याभ्याम्	येभ्यः
यस्मात्	याभ्याम्	येभ्यः
यस्य	ययोः	येषाम्
यस्मिन्	ययोः	येषु

67. मकारान्तः पुल्लिङ्गः किम् शब्दः—ಯಾರು.

कः	कौ	के
कम्	कौ	कान्

शेषं यद्-शब्दवत्—(66).

68. मकारान्तः पुल्लिङ्ग इदम् शब्दः—ಇವನು.

अयम्	इमौ	इमे
इमम् / एनम्	इमौ / एनौ	इमान् / एनान्
अनेन / एनेन	आभ्याम्	एभिः
अस्मै	आभ्याम्	एभ्यः
अस्मात्	आभ्याम्	एभ्यः
अस्य	अनयोः / एनयोः	एषाम्
अस्मिन्	अनयोः / एनयोः	एषु

69. सकारान्तः पुल्लिङ्गोऽदश्शब्दः—ಇವನು.

असौ	अमू	अमी
अमुम्	अमू	अमून्
अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः
अमुष्मै	अमूभ्याम्	अमीभ्यः
अमुष्मात्	अमूभ्याम्	अमीभ्यः
अमुष्य	अमुयोः	अमीषाम्
अमुष्मिन्	अमुयोः	अमीषु

B स्त्रीलिङ्गाः ।

70. आकारान्त स्त्रीलिङ्गः सर्वाशब्दः—ಎಲ್ಲರೂ.

सर्वा	सर्वे	सर्वाः
हे सर्वे	हे सर्वे	हे सर्वाः
सर्वाम्	सर्वे	सर्वाः
सर्वया	सर्वाभ्याम्	सर्वाभिः
सर्वस्यै	सर्वाभ्याम्	सर्वाभ्यः
सर्वस्याः	सर्वाभ्याम्	सर्वाभ्यः
सर्वस्याः	सर्वयोः	सर्वासाम्
सर्वस्याम्	सर्वयोः	सर्वासु

ಸೂಚನೆ—ರಮಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಸರ್ವಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀ, ಪಂಚಮೀ, ಷಷ್ಠೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಭೇದ ತೋರುತ್ತದೆ,

71. आकारान्त स्त्रीलिङ्गो नित्यं द्विवचनान्त उभा शब्दः—ಇಬ್ಬರು.

उभे

उभे शेषं पुंसि उभ शब्दवत्—(60).

72. आकारान्त स्त्रीलिङ्गः द्विवचनरहित उभयाशब्दः—ಎರಡವಯವವುಳ್ಳ.

उभया	उभयाः
हे उभये	हे उभयाः
उभयाम्	उभयाः
उभयया	उभयाभिः
उभयस्यै	उभयाभ्यः
उभयस्याः	उभयाभ्यः
उभयस्याः	उभयासाम्
उभयस्याम्	उभयासु

73. दकारान्त स्त्रीलिङ्गः तच्छब्दः —ಅವಳು.

सा	ते	ताः
ताम्	ते	ताः
तया	ताभ्याम्	ताभिः
तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्यः
तस्याः	ताभ्याम्	ताभ्यः
तस्याः	तयोः	तासाम्
तस्याम्	तयोः	तासु

74. दकारान्त स्त्रीलिङ्ग एतच्छब्दः—ಈಕೆಯು.

एषा	एते	एताः
एताम् एनाम्	एते एने	एताः एनाः
एतया एनया	एताभ्याम्	एताभिः
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः
एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः
एतस्याः	एतयोः एनयोः	एतासाम्
एतस्याम्	एतयोः एनयोः	एतासु

75. दकारन्त स्त्रीलिङ्गो यच्छब्दः—ಯಾವಳು

या	ये	याः
याम्	ये	याः
यया	याभ्याम्	याभिः
यस्यै	याभ्याम्	याभ्यः
यस्याः	याभ्याम्	याभ्यः
यस्याः	ययोः	यासाम्
यस्याम्	ययोः	यासु

76. मकारान्त स्त्रीलिङ्गः किम् शब्दः—ಯಾರು.

का	के	काः
काम्	के	काः

शेषं यत्-शब्दवत्—(75).

77. मकारान्त स्त्रीलिङ्ग इदम् शब्दः—ಇವಳು.

इयम्	इमे	इमाः
इमाम् एनाम्	इमे एने	इमाः एनाः
अनया एनया	आभ्याम्	आभिः
अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः
अस्याः	आभ्याम्	आभ्यः
अस्याः	अनयोः एनयोः	आसाम्
अस्याम्	अनयोः एनयोः	आसु

78. सकारान्त स्त्रीलिङ्गोऽदश्शब्दः—ಇವಳು.

असौ	अमू	अमूः
अमूम्	अमू	अमूः
अमुया	अमूभ्याम्	अमूभिः
अमुष्यै	अमूभ्याम्	अमूभ्यः
अमुष्याः	अमूभ्याम्	अमूभ्यः
अमुष्याः	अमुयोः	अमूषाम्
अमुष्याम्	अमुयोः	अमूषु

C. नपुंसकलिङ्गाः ।

79. अकारान्त नपुंसकलिङ्गः सर्व शब्दः—ಎಲ್ಲ.

सर्वम्	सर्वे	सर्वाणि
हे सर्व	हे सर्वे	हे सर्वाणि
सर्वम्	सर्वे	सर्वाणि

शेषं पुंवत्—(59).

80. अकारान्त नपुंसकलिङ्गो नित्यं द्विवचनान्तः उभ शब्दः—ಇಬ್ಬರು.

उभे

उभे

शेषं पुंवत्—(60).

81. अकारान्त नपुंसकलिङ्गः द्विवचनरहितः उभय शब्दः—ಎರಡವಯವವುಳ್ಳ.

उभयम्	उभयानि
हे उभय	हे उभयानि
उभयम्	उभयानि

शेषं पुंवत्—(61).

82. दकारान्त नपुंसकलिङ्गः तच्छब्दः—ಅದು.

तत्	ते	तानि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(64).

83. दकारान्त नपुंसकलिङ्गः एतच्छब्दः—ಇದು.

एतत्	एते	एतानि
{ एतत् / एनत्	{ एते / एने	{ एतानि / एनानि

शेषं पुंवत्—(65).

84. दकारान्त नपुंसकलिङ्गो यच्छब्दः—ಯಾವುದು.

यत्	ये	यानि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(66).

85. मकारान्त नपुंसकलिङ्गः किं शब्दः—ಏನು.

किम्	के	कानि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(67).

4*

86. मकारान्त नपुंसकलिङ्गः इदं शब्दः—ಇದು.

इदम्	इमे	इमानि
इदम् / एनत्	इमे / एने	इमानि / एनानि

शेषं पुंवत्—(68).

87. सकारान्त नपुंसकलिङ्गोऽदश्शब्दः—ಇದು.

अदः	अमू	अमूनि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(69).

IX अथ संख्यावाचक शब्दाः ।

A. पुल्लिङ्गाः ।

88. अकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यमेकवचनान्तः एकशब्दः—ಒಂದು.

एकः, हे एक, एकम् , एकेन, एकस्मै, एकस्मात् एकस्य, एकस्मिन् ।

89. इकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं द्विवचनान्तो द्विशब्दः—ಎರಡು.

द्वौ, द्वौ, द्वाभ्याम्, द्वाभ्याम्, द्वाभ्याम्, द्वयोः, द्वयोः ।

90. इकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तः त्रिशब्दः—ಮೂರು.

त्रयः, त्रीन् , त्रिभिः, त्रिभ्यः, त्रिभ्यः, त्रयाणाम् , त्रिषु ।

91. रेफान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तश्चतुर्शब्दः—ನಾಲ್ಕು.

चत्वारः, चतुरः, चतुर्भिः, चतुर्भ्यः, चतुर्भ्यः, चतुर्णाम्, तुर्षु ।

92. नकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तः पञ्चन् शब्दः—ಐದು.

पञ्च, पञ्च, पञ्चभिः, पञ्चभ्यः, पञ्चभ्यः, पञ्चानाम्, पञ्चसु ।

एवं सप्त, नव, दश ।

93. षकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तः षट्छब्दः—ಆರು.

षट्, षट्, षड्भिः, षड्भ्यः, षड्भ्यः, षण्णाम्, षट्सु ।

4. नकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तोऽष्टन् शब्दः—ಎಂಟು.

अष्टौ / अष्ट	अष्टौ / अष्ट	अष्टभिः / अष्टाभिः	अष्टभ्यः / अष्टाभ्यः
अष्टभ्यः / अष्टाभ्यः	अष्टानाम्	अष्टसु / अष्टासु	

B. स्त्रीलिङ्गाः ।

95. अकारान्त स्त्रीलिङ्गः एका शब्दः ।

एका, एके, एकाम्, एकया, एकस्यै, एकस्याः, एकस्याः, एकस्याम् ।

96. इकारान्त स्त्रीलिङ्गो द्विशब्दः ।

द्वे, द्वे, द्वाभ्याम्, द्वाभ्याम्, द्वाभ्याम्, द्वयोः, द्वयोः ।

97. इकारान्त स्त्रीलिङ्गः त्रि शब्दः ।

तिस्रः, तिस्रः, तिसृभिः, तिसृभ्यः, तिसृभ्यः, तिसृणाम्, तिसृषु ।

98. रेफान्त स्त्रीलिङ्गः चतुर् शब्दः ।

चतस्रः, चतस्रः, चतसृभिः, चतसृभ्यः, चतसृभ्यः, चतसृणाम्, चतसृषु ।

99. इकारान्त स्त्रीलिङ्गो विंशति शब्दः—ಇಪ್ಪತ್ತು.

मति—शब्दवत्—(8) एवं षष्टिः, सप्ततिः, अशीतिः, नवतिः, कोटिः ।

100. तकारान्त स्त्रीलिङ्गः त्रिंशच्छब्दः—ಮೂವತ್ತು.

सरित्—शब्दवत्—(38).

एवं चत्वारिंशत्, पञ्चाशत् ।

C. नपुंसकलिङ्गाः ।

101. अकारान्त नपुंसकलिङ्गः एक शब्दः ।

एकम्, हे एक, एकम्—शेषं पुंवत्—(88).

102. इकारान्त नपुंसकलिङ्गो द्वि शब्दः ।

द्वे, द्वे, शेषं पुंवत्—(89).

103. इकारान्त नपुंसकलिङ्गः त्रि शब्दः ।

त्रीणि, त्रीणि—शेषं पुंवत्—(90).

104. रेफान्त नपुंसकलिङ्गः चतुश्शब्दः ।

चत्वारि, चत्वारि—शेषं पुंवत्—(91).

105. अकारान्त नपुंसकलिङ्गः शत शब्दः—ನೂರು.

ज्ञान—शब्दवत्—(14).

एवं सहस्रम्, अयुतम्, नियुतम्, प्रयुतम्, अर्बुदम्, न्यर्बुदम्, समुद्रम्, अन्तम्, परार्धम् ।

X. अथ अजन्त पुल्लिङ्ग विशेष शब्दाः ।

106. अकारान्तः पुल्लिङ्गः प्रथम शब्दः—ಮೊದಲನೆಯವನು.

प्रथमः	प्रथमौ	प्रथमे प्रथमाः
हे प्रथम	हे प्रथमौ	हे प्रथमे हे प्रथमाः

शेषं राम शब्दवत्—(1).

107. अकारान्तः पुल्लिङ्गो द्वितीयशब्दः—ಎರಡನೆಯವನು.

रामशब्दवत्—(1).

ಸೂಚನೆ—ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀ ಪಂಚಮೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

108. अकारान्तः पुल्लिङ्गः पूर्वशब्दः—ಮೊದಲನೆಯವನು.

पूर्वः	पूर्वौ	पूर्वे पूर्वाः
हे पूर्व	हे पूर्वौ	हे पूर्वे हे पूर्वाः
पूर्वम्	पूर्वौ	पूर्वान्
पूर्वेण	पूर्वाभ्याम्	पूर्वैः
पूर्वस्मै	पूर्वाभ्याम्	पूर्वेभ्यः
पूर्वस्मात् पूर्वात्	पूर्वाभ्याम्	पूर्वेभ्यः
पूर्वस्य	पूर्वयोः	पूर्वेषाम्
पूर्वस्मिन् पूर्वे	पूर्वयोः	पूर्वेषु

109. अकारान्तः पुल्लिङ्गो निर्जर शब्दः—ದೇವತೆ.

निर्जरः	निर्जरौ निर्जरसौ	निर्जराः निर्जरसः
हे निर्जर	हे निर्जरौ हे निर्जरसौ	हे निर्जराः हे निर्जरसः
निर्जरम् निर्जरसम्	निर्जरौ निर्जरसौ	निर्जरान् निर्जरसः
निर्जरेण निर्जरसा	निर्जराभ्याम्	निर्जरैः
निर्जराय निर्जरसे	निर्जराभ्याम्	निर्जरेभ्यः
निर्जरात् निर्जरसः	निर्जराभ्याम्	निर्जरेभ्यः
निर्जरस्य निर्जरसः	निर्जरयोः निर्जरसोः	निर्जराणाम् निर्जरसाम्
निर्जरे निर्जरसि	निर्जरयोः निर्जरसोः	निर्जरेषु

110. अकारान्तः पुल्लिङ्गः पादशब्दः—ಕಾಲು.

पादः	पादौ	पादाः
हे पाद	हे पादौ	हे पादाः
पादम्	पादौ	पदः पादान्
पदा पादेन	पद्भ्याम् पादाभ्याम्	पद्भिः पादैः
पदे पादाय	पद्भ्याम् पादाभ्याम्	पद्भ्यः पादेभ्यः
पदः पादात्	पद्भ्याम् पादाभ्याम्	पद्भ्यः पादेभ्यः
पदः पादस्य	पदोः पादयोः	पदाम् पादानाम्
पदि पादे	पदोः पादयोः	पत्सु पादेषु

111. अकारान्तः पुल्लिङ्गो दन्त शब्दः—ಹಲ್ಲು.

दन्तः	दन्तौ	दन्ताः
हे दन्त	हे दन्तौ	हे दन्ताः
दन्तम्	दन्तौ	दतः दन्तान्
दता दन्तेन	दद्भ्याम् दन्ताभ्याम्	दद्भिः दन्तैः
दते दन्ताय	दद्भ्याम् दन्ताभ्याम्	दद्भ्यः दन्तेभ्यः
दतः दन्तात्	दद्भ्याम् दन्ताभ्याम्	दद्भ्यः दन्तेभ्यः
दतः दन्तस्य	दतोः दन्तयोः	दताम् दन्तानाम्
दति दन्ते	दतोः दन्तयोः	दत्सु दन्तेषु

112. अकारान्तः पुल्लिङ्गो मासशब्दः—ತಿಂಗಳು

मासः	मासौ	मासाः
हे मास	हे मासौ	हे मासाः
मासम्	मासौ	मासः मासान्
मासा मासेन	माभ्याम् मासाभ्याम्	माभिः मासैः
मासे मासाय	माभ्याम् मासाभ्याम्	माभ्यः मासेभ्यः
मासः मासात्	माभ्याम् मासाभ्याम्	माभ्यः मासेभ्यः
मासः मासस्य	मासोः मासयोः	मासाम् मासानाम्
मासि मासे	मासोः मासयोः	मास्सु मासेषु

113. अकारान्तः पुल्लिङ्गो यूष शब्दः—ಕಡೆಗೋಲು.

यूषः	यूषौ	यूषाः
हे यूष	हे यूषौ	हे यूषाः
यूषम्	यूषौ	यूष्णः यूषान्

शेषं रामशब्दवत् राजन् शब्दवच्च—(26).

114. आकारान्तः पुल्लिङ्गो विश्वपा शब्दः—ಜಗತ್ಪಾಲಕ.

विश्वपाः	विश्वपौ	विश्वपाः
हे विश्वपाः	हे विश्वपौ	हे विश्वपाः
विश्वपाम्	विश्वपौ	विश्वपः
विश्वपा	विश्वपाभ्याम्	विश्वपाभिः
विश्वपे	विश्वपाभ्याम्	विश्वपाभ्यः
विश्वपः	विश्वपाभ्याम्	विश्वपाभ्यः
विश्वपः	विश्वपोः	विश्वपाम्
विश्वपि	विश्वपोः	विश्वपांसु

एवं सोमपाः इत्यादयः आकारान्त धात्वन्ताः शब्दाः।

115. आकारान्तः पुल्लिङ्गो हाहाशब्दः—ಒಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವನು.

हाहाः	हाहौ	हाहाः
हे हाहाः	हे हाहौ	हे हाहाः
हाहाम्	हाहौ	हाहान्
हाहा	हाहाभ्याम्	हाहाभिः
हाहै	हाहाभ्याम्	हाहाभ्यः
हाहाः	हाहाभ्याम्	हाहाभ्यः
हाहाः	हाहौः	हाहाम्
हाहे	हाहौः	हाहासु

116. इकारान्तः पुल्लिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तः कतिशब्दः—ಎಷ್ಟು.

कति, कति, कतिभिः, कतिभ्यः, कतिभ्यः, कतीनाम्, कतिषु.

117. इकारान्तः पुल्लिङ्गः पतिशब्दः—ಗಂಡನು.

पतिः	पती	पतयः
हे पते	हे पती	हे पतयः
पतिम्	पती	पतीन्
पत्या	पतिभ्याम्	पतिभिः
पत्ये	पतिभ्याम्	पतिभ्यः
पत्युः	पतिभ्याम्	पतिभ्यः
पत्युः	पत्योः	पतीनाम्
पत्यौ	पत्योः	पतिषु

ಸೂಚನೆ—ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಪತಿ ಶಬ್ದವು ಹರಿ ಶಬ್ದದಂತೆ ಸಾಧಾರಣ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತದೆ.

118. इकारान्तः पुल्लिङ्गः सखि शब्दः—ಗೆಳೆಯ.

सखा	सखायौ	सखायः
हे सखे	हे सखायौ	हे सखायः
सखायम्	सखायौ	सखीन्

शेषं पति शब्दवत्.

ಸೂಚನೆ—ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸಖಿ ಶಬ್ದವು ರಾಮ ಶಬ್ದದಂತೆ ಅಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ.

119. ईकारान्तः पुल्लिङ्गः पपी शब्दः—ಸೂರ್ಯ.

पपीः	पप्यौ	पप्यः
हे पपीः	हे पप्यौ	हे पप्यः
पपीम्	पप्यौ	पपीन्
पप्या	पपीभ्याम्	पपीभिः
पप्ये	पपीभ्याम्	पपीभ्यः
पप्यः	पपीभ्याम्	पपीभ्यः
पप्यः	पप्योः	पप्याम्
पपी	पप्योः	पपीषु

120. ईकारान्तः पुल्लिङ्गः बहुश्रेयसी शब्दः—ಬಹಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಳ್ಳವನು.

बहुश्रेयसी	बहुश्रेयस्यौ	बहुश्रेयस्यः
हे बहुश्रेयसि	हे बहुश्रेयस्यौ	हे बहुश्रेयस्यः
बहुश्रेयसीम्	बहुश्रेयस्यौ	बहुश्रेयसीन्

शेषं स्त्रियां गौरी शब्दवत्—(9).

121. ईकारान्तः पुल्लिङ्गः प्रधीशब्दः—ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿವಂತನು.

प्रधीः	प्रध्यौ	प्रध्यः
हे प्रधीः	हे प्रध्यौ	हे प्रध्यः
प्रध्यम्	प्रध्यौ	प्रध्यः
प्रध्या	प्रधीभ्याम्	प्रधीभिः
प्रध्ये	प्रधीभ्याम्	प्रधीभ्यः
प्रध्यः	प्रधीभ्याम्	प्रधीभ्यः
प्रध्यः	प्रध्योः	प्रध्याम्
प्रध्यि	प्रध्योः	प्रधीषु

122. ईकारान्तः पुल्लिङ्गः सुधीशब्दः—ವಿದ್ವಾಂಸನು.

सुधीः	सुधियौ	सुधियः
हे सुधीः	हे सुधियौ	हे सुधियः
सुधियम्	सुधियौ	सुधियः
सुधिया	सुधीभ्याम्	सुधीभिः
सुधिये	सुधीभ्याम्	सुधीभ्यः
सुधियः	सुधीभ्याम्	सुधीभ्यः
सुधियः	सुधियोः	सुधियाम्
सुधियि	सुधियोः	सुधीषु

123. उकारान्तः पुल्लिङ्गः क्रोष्टुशब्दः—ನರಿ.

क्रोष्टा	क्रोष्टारौ	क्रोष्टारः
हे क्रोष्टो	हे क्रोष्टारौ	हे क्रोष्टारः
क्रोष्टारम्	क्रोष्टारौ	क्रोष्टून्
क्रोष्टुना क्रोष्ट्रा	क्रोष्टुभ्याम्	क्रोष्टुभिः
क्रोष्टवे क्रोष्ट्रे	क्रोष्टुभ्याम्	क्रोष्टुभ्यः
क्रोष्टोः क्रोष्टुः	क्रोष्टुभ्याम्	क्रोष्टुभ्यः
क्रोष्टोः क्रोष्टुः	क्रोष्ट्वोः क्रोष्ट्रोः	क्रोष्टूनाम्
क्रोष्टौ क्रोष्टरि	क्रोष्ट्वोः क्रोष्ट्रोः	क्रोष्टुषु

124. ऊकारान्तः पुल्लिङ्गः स्वभूशब्दः—ಬ್ರಹ್ಮ.

स्वभूः	स्वभुवौ	स्वभुवः
हे स्वभूः	हे स्वभुवौ	हे स्वभुवः
स्वभुवम्	स्वभुवौ	स्वभुवः
स्वभुवा	स्वभूभ्याम्	स्वभूभिः
स्वभुवे	स्वभूभ्याम्	स्वभूभ्यः
स्वभुवः	स्वभूभ्याम्	स्वभूभ्यः
स्वभुवः	स्वभुवोः	स्वभुवाम्
स्वभुवि	स्वभुवोः	स्वभूषु

एवं स्वयंभूः आत्मभूरित्यादयः ।

125. एकारान्तः पुल्लिङ्गः स्मृते शब्दः—ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡವನು.

स्मृतेः	स्मृतयौ	स्मृतयः
हे स्मृतेः	हे स्मृतयौ	हे स्मृतयः
स्मृतयम्	स्मृतयौ	स्मृतयः
स्मृतया	स्मृतेभ्याम्	स्मृतेभिः
स्मृतये	स्मृतेभ्याम्	स्मृतेभ्यः
स्मृतेः	स्मृतेभ्याम्	स्मृतेभ्यः
स्मृतेः	स्मृतयोः	स्मृतयाम्
स्मृतयि	स्मृतयोः	स्मृतेषु

126. ऐकारान्तः पुल्लिङ्गो रै शब्दः—ಧನ.

राः	रायौ	रायः
हे राः	हे रायौ	हे रायः
रायम्	रायौ	रायः
राया	राभ्याम्	राभिः
राये	राभ्याम्	राभ्यः
रायः	राभ्याम्	राभ्यः
रायः	रायोः	रायाम्
रायि	रायोः	रासु

127. औकारान्तः पुल्लिङ्गो ग्लौ शब्दः—ಚಂದ್ರನು.

स्त्रीलिङ्गे नौ शब्दवत्—(13).

XI. अथ अजन्त स्त्रीलिङ्ग विशेष शब्दाः ।

128. **आकारान्त स्त्रीलिङ्गो द्वितीयाशब्दः**—ಎರಡನೆಯದು.

रमाशब्दवत्.

ಸೂಚನೆ—ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀ, ಪಂಚಮೀ, ಷಷ್ಠೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾ ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ರೂಪವುಂಟು—(70).

129. **आकारान्त स्त्रीलिङ्गः पूर्वोत्तराशब्दः**—

ಪೂರ್ವವು ಉತ್ತರವಾದದ್ದು.

ಇದಕ್ಕೆ ರಮಾ ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ಸರ್ವಾ ಶಬ್ದದಂತೆಯೂ ರೂಪದ್ವಯವುಂಟು.

130. **आकारान्त स्त्रीलिङ्गो जरा शब्दः**—ಮುಪ್ಪು.

जरा	जरे जरसौ	जराः जरसः
हे जरे	हे जरे हे जरसौ	हे जराः हे जरसः
जराम् जरसम्	जरे जरसौ	जराः जरसः
जरया जरसा	जराभ्याम्	जराभिः
जरायै जरसे	जराभ्याम्	जराभ्यः
जरायाः जरसः	जराभ्याम्	जराभ्यः
जरायाः जरसः	जरयोः जरसोः	जराणाम् जरसाम्
जरायाम् जरसि	जरयोः जरसोः	जरासु

131. आकारान्त स्त्रीलिङ्गो नासिका शब्दः—ಮೂಗು.

नासिका	नासिके	नासिकाः
हे नासिके	हे नासिके	हे नासिकाः
नासिकाम्	नासिके	नसः नासिकाः
नसा नासिकया	नोभ्याम् नासिकाभ्याम्	नोभिः नासिकाभिः
नसे नासिकायै	नोभ्याम् नासिकाभ्याम्	नोभ्यः नासिकाभ्यः
नसः नासिकायाः	नोभ्याम् नासिकाभ्याम्	नोभ्यः नासिकाभ्यः
नसः नासिकायाः	नसोः नासिकयोः	नसाम् नासिकनाम्
नसि नासिकायाम्	नसोः नासिकयोः	नस्सु नासिकासु

132. आकारान्त स्त्रीलिङ्गो निशा शब्दः—ರಾತ್ರಿ.

निशा	निशे	निशाः
हे निशे	हे निशे	हे निशाः
निशाम्	निशे	निशः निशाः
निशा निशया	निड्भ्याम् निशाभ्याम्	निड्भिः निशाभिः
निशे निशायै	निड्भ्याम् निशाभ्याम्	निड्भ्यः निशाभ्यः
निशः निशायाः	निड्भ्याम् निशाभ्याम्	निड्भ्यः निशाभ्यः
निशः निशायाः	निशोः निशयोः	निशाम् निशानाम्
निशि निशायाम्	निशोः निशयोः	निट्सु निशासु

133. ईकारान्त स्त्रीलिङ्गो लक्ष्मी शब्दः—ಸಂಪತ್ತು.

लक्ष्मीः	लक्ष्म्यौ	लक्ष्म्यः
हे लक्ष्मि	हे लक्ष्म्यौ	हे लक्ष्म्यः
लक्ष्मीम्	लक्ष्म्यौ	लक्ष्मीः

शेषं गौरी शब्दवत्—(9).

134. ईकारान्त स्त्रीलिङ्गः स्त्री शब्दः—ಹೆಂಗಸು.

स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः
हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः
{ स्त्रियम् स्त्रीम्	स्त्रियौ	{ स्त्रियः स्त्रीः
स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः
स्त्रियै	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः
स्त्रियाः	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः
स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्
स्त्रियाम्	स्त्रियोः	स्त्रीषु

135. ईकारान्त स्त्रीलिङ्गः श्री शब्दः—ಲಕ್ಷ್ಮಿ.

श्रीः	श्रियौ	श्रियः
हे श्रीः	हे श्रियौ	हे श्रियः
श्रियम्	श्रियौ	श्रियः
श्रिया	श्रीभ्याम्	श्रीभिः
{ श्रियै श्रिये	श्रीभ्याम्	श्रीभ्यः
{ श्रियाः श्रियः	श्रीभ्याम्	श्रीभ्यः
{ श्रियाः श्रियः	श्रियोः	{ श्रीणाम् श्रियाम्
{ श्रियाम् श्रियि	श्रियोः	श्रीषु

136. ऊकारान्त स्त्रीलिङ्गो भ्रू शब्दः—ಹುಬ್ಬು.

भ्रूः	भ्रुवौ	भ्रुवः
हे भ्रूः	हे भ्रुवौ	हे भ्रुवः
भ्रुवम्	भ्रुवौ	भ्रुवः
भ्रुवा	भ्रूभ्याम्	भ्रूभिः
भ्रुवै / भ्रुवे	भ्रूभ्याम्	भ्रूभ्यः
भ्रुवाः / भ्रुवः	भ्रूभ्याम्	भ्रूभ्यः
भ्रुवाः / भ्रुवः	भ्रुवोः	भ्रूणाम् / भ्रुवाम्
भ्रुवाम् / भ्रुवि	भ्रुवोः	भ्रूषु

XII. अथ अजन्त नपुंसकलिङ्ग विशेष शब्दाः ।

137. अकारान्त नपुंसकलिङ्गः अजर शब्दः—ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದ್ದು.

अजरम्	अजरे / अजरसी	अजराणि / अजरांसि
हे अजर	हे अजरे / हे अजरसी	हे अजराणि / हे अजरांसि
अजरम्	अजरे / अजरसी	अजराणि / अजरांसि

शेषं निर्जर—शब्दवत्—(109).

138. इकारान्त नपुंसकलिङ्गो दधि शब्दः—ಮೊಸರ

दधि	दधिनी	दधीनि
हे दधे हे दधि	हे दधिनी	हे दधीनि
दधि	दधिनी	दधीनि
दध्ना	दधिभ्याम्	दधिभिः
दध्ने	दधिभ्याम्	दधिभ्यः
दध्नः	दधिभ्याम्	दधिभ्यः
दध्नः	दध्नोः	दध्नाम्
दध्नि दधनि	दध्नोः	दधिषु

एवं अक्षि सक्थि इत्यादयः।

139. इकारान्त नपुंसकलिङ्गः शुचि शब्दः—ಶುಭ್ರವಾದ.

शुचि	शुचिनी	शुचीनि
हे शुचे हे शुचि	हे शुचिनी	हे शुचीनि
शुचि	शुचिनी	शुचीनि
शुचिना	शुचिभ्याम्	शुचिभिः
शुचिने शुचये	शुचिभ्याम्	शुचिभ्यः
शुचिनः शुचेः	शुचिभ्याम्	शुचिभ्यः
शुचिनः शुचेः	शुचिनोः शुच्योः	शुचीनाम्
शुचिनि शुचौ	शुचिनोः शुच्योः	शुचिषु

140. **उकारान्त नपुंसकलिङ्गो मृदु शब्दः**—ಮೃದುವಾದದು.

मृदु	मृदुनी	मृदूनि
हे मृदो हे मृदु	हे मृदुनी	हे मृदूनि
मृदु	मृदुनी	मृदूनि
मृदुना	मृदुभ्याम्	मृदुभिः
मृदुने मृदवे	मृदुभ्याम्	मृदुभ्यः
मृदुनः मृदोः	मृदुभ्याम्	मृदुभ्यः
मृदुनः मृदोः	मृदुनोः मृद्वोः	मृदूनाम्
मृदुनि मृदौ	मृदुनोः मृद्वोः	मृदुषु

141. **ऋकारान्त नपुंसकलिङ्गः कर्तृ शब्दः**—ಮಾಡುವ.

कर्तृ	कर्तृणी	कर्तृणि
हे कर्तः हे कर्तृ	हे कर्तृणी	हे कर्तृणि
कर्तृ	कर्तृणी	कर्तृणि
कर्तृणा कर्त्रा	कर्तृभ्याम्	कर्तृभिः
कर्तृणे कर्त्रे	कर्तृभ्याम्	कर्तृभ्यः
कर्तृणः कर्तुः	कर्तृभ्याम्	कर्तृभ्यः
कर्तृणः कर्तुः	कर्तृणोः कर्त्रोः	कर्तृणाम्
कर्तृणि कर्तरि	कर्तृणोः कर्त्रोः	कर्तृषु

XIII. अथ हलन्त पुल्लिङ्ग विशेष शब्दाः ।

142. चकारान्तः पुल्लिङ्गः प्राक्छब्दः—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರುವವನು.

प्राङ्	प्राञ्चौ	प्राञ्चः
हे प्राङ्	हे प्राञ्चौ	हे प्राञ्चः
प्राञ्चम्	प्राञ्चौ	प्राचः
प्राचा	प्राग्भ्याम्	प्राग्भिः

इत्यादि जलमुक्—शब्दवत्—(17).

143. चकारान्तः पुल्लिङ्गः प्रत्यक्छब्दः—ಅತ್ಮನು.

प्रत्यङ्	प्रत्यञ्चौ	प्रत्यञ्चः
हे प्रत्यङ्	हे प्रत्यञ्चौ	हे प्रत्यञ्चः
प्रत्यञ्चम्	प्रत्यञ्चौ	प्रतीचः
प्रतीचा	प्रत्यग्भ्याम्	प्रत्यग्भिः
प्रतीचे	प्रत्यग्भ्याम्	प्रत्यग्भ्यः
प्रतीचः	प्रत्यग्भ्याम्	प्रत्यग्भ्यः
प्रतीचः	प्रतीचोः	प्रतीचाम्
प्रतीचि	प्रतीचोः	प्रत्यक्षु

144. चकारान्तः पुल्लिङ्गः अन्वक्छब्दः—ಅನುಸರಿಸುವವನು.

अन्वङ्	अन्वञ्चौ	अन्वञ्चः
हे अन्वङ्	हे अन्वञ्चौ	हे अन्वञ्चः
अन्वञ्चम्	अन्वञ्चौ	अनूचः
अनूचा	अन्वग्भ्याम्	अन्वग्भिः
अनूचे	अन्वग्भ्याम्	अन्वग्भ्यः
अनूचः	अन्वग्भ्याम्	अन्वग्भ्यः
अनूचः	अनूचोः	अनूचाम्
अनूचि	अनूचोः	अन्वक्षु

145. **चकारान्तः पुल्लिङ्गः तिर्यक्छब्दः**—ಪಶು.

तिर्यङ्	तिर्यञ्चौ	तिर्यञ्चः
हे तिर्यङ्	हे तिर्यञ्चौ	हे तिर्यञ्चः
तिर्यञ्चम्	तिर्यञ्चौ	तिरश्चः
तिरश्चा	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भिः
तिरश्चे	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भ्यः
तिरश्चः	तिर्यग्भ्याम्	तिर्यग्भ्यः
तिरश्चः	तिरश्चोः	तिरश्चाम्
तिरश्चि	तिरश्चोः	तिर्यक्षु

146. **चकारान्तः पुल्लिङ्गः सुवृदछब्दः**—ಕಡಿಯುವವನು.

सुवृद	सुवृश्चौ	सुवृश्चः
हे सुवृद	हे सुवृश्चौ	हे सुवृश्चः
सुवृश्चम्	सुवृश्चौ	सुवृश्चः
सुवृश्चा	सुवृड्भ्याम्	सुवृड्भिः
सुवृश्चे	सुवृड्भ्याम्	सुवृड्भ्यः
सुवृश्चः	सुवृड्भ्याम्	सुवृड्भ्यः
सुवृश्चः	सुवृश्चोः	सुवृश्चाम्
सुवृश्चि	सुवृश्चोः	सुवृद्सु

147. **जकारान्तः पुल्लिङ्गो युक्छब्दः**—ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು.

युङ्	युञ्जौ	युञ्जः
हे युङ्	हे युञ्जौ	हे युञ्जः
युञ्जम्	युञ्जौ	युजः
युजा	युग्भ्याम्	युग्भिः

इत्यादि भिषक्—शब्दवत्—(18).

148. जकारान्तः पुल्लिङ्गो भृट्छब्दः—ಅಡಿಗೆಯವನು.

भृद्	भृज्जौ	भृज्जः
हे भृद्	हे भृज्जौ	हे भृज्जः
भृज्जम्	भृज्जौ	भृज्जः
भृज्जा	भृड्भ्याम्	भृड्भिः
भृज्जे	भृड्भ्याम्	भृड्भ्यः
भृज्जः	भृड्भ्याम्	भृड्भ्यः
भृज्जः	भृज्जोः	भृज्जाम्
भृज्जि	भृज्जोः	भृद्सु

149. थकारान्तः पुल्लिङ्गः अग्निमच्छब्दः—ಬೆಂಕಿ ಕಡೆಯುವವನು.

अग्निमत्	अग्निमथौ	अग्निमथः
हे अग्निमत्	हे अग्निमथौ	अग्निमथः
अग्निमथम्	अग्निमथौ	अग्निमथः
अग्निमथा	अग्निमद्भ्याम्	अग्निमद्भिः
अग्निमथे	अग्निमद्भ्याम्	अग्निभद्भ्यः
अग्निमथः	अग्निमद्भ्याम्	अग्निमद्भ्यः
अग्निमथः	अग्निमथोः	अग्निमथाम्
अग्निमथि	अग्निमथोः	अग्निमत्सु

150. दकारान्तः पुल्लिङ्गः सुपाच्छब्दः—ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲುಳ್ಳವನು.

सुपात्	सुपादौ	सुपादः
हे सुपात्	हे सुपादौ	हे सुपादः
सुपादम्	सुपादौ	सुपदः
सुपदा	सुपाद्भ्याम्	सुपाद्भिः
सुपदे	सुपाद्भ्याम्	सुपाद्भ्यः
सुपदः	सुपाद्भ्याम्	सुपाद्भ्यः
सुपदः	सुपदोः	सुपदाम्
सुपदि	सुपदोः	सुपात्सु

151. नकारान्तः पुल्लिङ्गः पूषन् शब्दः— ಸೂರ್ಯ.

पूषा	पूषणौ	पूषणः
हे पूषन्	हे पूषणौ	हे पूषणः
पूषणम्	पूषणौ	पूष्णः
पूष्णा	पूषभ्याम्	पूषभिः

इत्यादि राजन्—शब्दवत्—(26).

152. नकारान्तः पुल्लिङ्गो वृत्रहन् शब्दः—ಇಂದ್ರ.

वृत्रहा	वृत्रहणौ	वृत्रहणः
हे वृत्रहन्	हे वृत्रहणौ	हे वृत्रहणः
वृत्रहणम्	वृत्रहणौ	वृत्रघ्नः
वृत्रघ्ना	वृत्रहभ्याम्	वृत्रहभिः
वृत्रघ्ने	वृत्रहभ्याम्	वृत्रहभ्यः
वृत्रघ्नः	वृत्रहभ्याम्	वृत्रहभ्यः
वृत्रघ्नः	वृत्रघ्नोः	वृत्रघ्नाम्
वृत्रघ्नि / वृत्रहणि	वृत्रघ्नोः	वृत्रहसु

153. नकारान्तः पुल्लिङ्गो मघवन् शब्दः—ಇಂದ್ರನು.

मघवा	मघवानौ	मघवानः
हे मघवन्	हे मघवानौ	हे मघवानः
मघवानम्	मघवानौ	मघोनः
मघोना	मघवभ्याम्	मघवभिः
मघोने	मघवभ्याम्	मघवभ्यः
मघोनः	मघवभ्याम्	मघवभ्यः
मघोनः	मघोनोः	मघोनाम्
मघोनि	मघोनोः	मघवसु

154. **नकारान्तः पुंल्लिङ्गो युवन् शब्दः**—ತರುಣನು.

युवा	युवानौ	युवानः
हे युवन्	हे युवानौ	हे युवानः
युवानम्	युवानौ	यूनः
यूना	युवभ्याम्	युवभिः
यूने	युवभ्याम्	युवभ्यः
यूनः	युवभ्याम्	युवभ्यः
यूनः	यूनोः	यूनाम्
यूनि	यूनोः	युवसु

155. **नकारान्तः पुल्लिङ्गः श्वन्शब्दः**—ನಾಯಿ.

श्वा	श्वानौ	श्वानः
हे श्वन्	हे श्वानौ	हे श्वानः
श्वानम्	श्वानौ	शुनः
शुना	श्वभ्याम्	श्वभिः
शुने	श्वभ्याम्	श्वभ्यः
शुनः	श्वभ्याम्	श्वभ्यः
शुनः	शुनोः	शुनाम्
शुनि	शुनोः	श्वसु

156. **नकारान्तः पुल्लिङ्गः अर्वन् शब्दः**—ಕುದುರೆ.

अर्वा	अर्वन्तौ	अर्वन्तः
हे अर्वन्	हे अर्वन्तौ	हे अर्वन्तः
अर्वन्तम्	अर्वन्तौ	अर्वतः
अर्वता	अर्वद्भ्याम्	अर्वद्भिः

इत्यादि पचन्-शब्दवत्—(21).

157. नकारान्तः पुल्लिङ्गः पथिन् शब्दः—ದಾರಿ.

पन्थाः	पन्थानौ	पन्थानः
हे पन्थाः	हे पन्थानौ	हे पन्थानः
पन्थानम्	पन्थानौ	पथः
पथा	पथिभ्याम्	पथिभिः
पथे	पथिभ्याम्	पथिभ्यः
पथः	पथिभ्याम्	पथिभ्यः
पथः	पथोः	पथाम्
पथि	पथोः	पथिषु

ಸೂ.—ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪಥಿನ್ ಶಬ್ದವು ರಾಮಶಬ್ದದಂತೆ ಅಕಾರಾಂತ
ವಾಗುತ್ತದೆ.

158. मकारान्तः पुल्लिङ्गः प्रशान् शब्दः—ಶಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು.

प्रशान्	प्रशामौ	प्रशामः
हे प्रशान्	हे प्रशामौ	हे प्रशामः
प्रशामम्	प्रशामौ	प्रशामः
प्रशामा	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भिः
प्रशामे	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भ्यः
प्रशामः	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भ्यः
प्रशामः	प्रशामोः	प्रशामाम्
प्रशामि	प्रशामोः	प्रशान्सु

159. षकारान्तः पुल्लिङ्गो दोष् शब्दः— ತೋಳು.

दोः	दोषौ	दोषः
हे दोः	हे दोषौ	हे दोषः
दोषम्	दोषौ	दोषः
दोषा दोष्णा	दोर्भ्याम् दोषभ्याम्	दोर्भिः दोषभिः
दोषे दोष्णे	दोर्भ्याम् दोषभ्याम्	दोर्भ्यः दोषभ्यः
दोषः दोष्णः	दोर्भ्याम् दोषभ्याम्	दोर्भ्यः दोषभ्यः
दोषः दोष्णः	दोषोः दोष्णोः	दोषाम् दोष्णाम्
दोषि-दोष्णि दोषणि	दोषोः दोष्णोः	दोष्षु दोषसु

160. षकारान्तः पुल्लिङ्गः पिपठिष् शब्दः—ಓದಲು ಆಸೆಪಡುವವನ

पिपठीः	पिपठिषौ	पिपठिषः
हे पिपठीः	हे पिपठिषौ	हे पिपठिषः
पिपठिषम्	पिपठिषौ	पिपठिषः
पिपठिषा	पिपठीर्भ्याम्	पिपठीर्भिः
पिपठिषे	पिपठीर्भ्याम्	पिपठीर्भ्यः
पिपठिषः	पिपठीर्भ्याम्	पिपठीर्भ्यः
पिपठिषः	पिपठिषोः	पिपठिषाम्
पिपठिषि	पिपठिषोः	पिपठीष्षु

161. हकारान्तः पुल्लिङ्गो विश्ववाद् छब्दः—ಲೋಕವನ್ನು ವಹಿಸುವವನು.

विश्ववाद्	विश्ववाहौ	विश्ववाहः
हे विश्ववाद्	हे विश्ववाहौ	हे विश्ववाहः
विश्ववाहम्	विश्ववाहौ	विश्वौहः
विश्वौहा	विश्ववाड्भ्याम्	विश्ववाड्भिः
विश्वौहे	विश्ववाड्भ्याम्	विश्ववाड्भ्यः
विश्वौहः	विश्ववाड्भ्याम्	विश्ववाड्भ्यः
विश्वौहः	विश्वौहोः	विश्वौहाम्
विश्वौहि	विश्वौहोः	विश्ववाट्सु

162. हकारान्तः पुल्लिङ्गः अनडुच्छब्दः—ಎತ್ತು.

अनड्वान्	अनड्वाहौ	अनड्वाहः
हे अनड्वन्	हे अनड्वाहौ	हे अनड्वाहः
अनड्वाहम्	अनड्वाहौ	अनडुहः
अनडुहा	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भिः
अनडुहे	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भ्यः
अनडुहः	अनडुद्भ्याम्	अनडुद्भ्यः
अनडुहः	अनडुहोः	अनडुहाम्
अनडुहि	अनडुहोः	अनडुत्सु

163. हकारान्तः पुल्लिङ्गः तुराषाद्छब्दः—ಇಂದ್ರನು.

तुराषाद्	तुरासाहौ	तुरासाहः
हे तुराषाद्	हे तुरासाहौ	हे तुरासाहः
तुरासाहम्	तुरासाहौ	तुरासाहः
तुरासाहा	तुराषाड्भ्याम्	तुराषाड्भिः
तुरासाहे	तुराषाड्भ्याम्	तुराषाड्भ्यः
तुरासाहः	तुराषाड्भ्याम्	तुराषाड्भ्यः
तुरासाहः	तुरासाहोः	तुरासाहाम्
तुरासाहि	तुरासाहोः	तराषाट्सु

XIV. अथ हलन्त स्त्रीलिङ्ग विशेषशब्दाः ।

164. पकारान्त स्त्रीलिङ्गो नित्यं बहुवचनान्तः अप्छब्दः—ನೀರ
आपः, अपः, अद्भिः, अद्भ्यः, अद्भ्यः, अपाम्, अप्सु.

165. रेफान्त स्त्रीलिङ्गो द्वार् शब्दः—ಬಾಗಿಲು.

द्वाः	द्वारौ	द्वारः
हे द्वाः	हे द्वारौ	हे द्वारः
द्वारम्	द्वारौ	द्वारः
द्वारा	द्वार्भ्याम्	द्वार्भिः
द्वारे	द्वार्भ्याम्	द्वार्भ्यः
द्वारः	द्वार्भ्याम्	द्वार्भ्यः
द्वारः	द्वारोः	द्वाराम्
द्वारि	द्वारोः	द्वार्षु

166. वकारान्त स्त्रीलिङ्गो दिव्शब्दः—ಆಕಾಶ.

द्यौः	दिवौ	दिवः
हे द्यौः	हे दिवौ	हे दिवः
दिवम्	दिवौ	दिवः
दिवा	द्युभ्याम्	द्युभिः
दिवे	द्युभ्याम्	द्युभ्यः
दिवः	द्युभ्याम्	द्युभ्यः
दिवः	दिवोः	दिवाम्
दिवि	दिवोः	द्युषु

167. षकारान्त स्त्रीलिङ्गः सजूष् शब्दः—ಕೂಡಿಕೊಂಡವ.

सजूः	सजुषौ	सजुषः
हे सजूः	हे सजुषौ	हेसजुषः
सजुषम्	सजुषौ	सजुषः
सजुषा	सजूर्भ्याम्	सजूर्भिः
सजुषे	सजूर्भ्याम्	सजूर्भ्यः
सजुषः	सजूर्भ्याम्	सजूर्भ्यः
सजुषः	सजुषोः	सजुषाम्
सजुषि	सजुषोः	सजूष्षु

168. सकारान्त स्त्रीलिङ्गो भास् शब्दः—ಬೆಳಕು.

भाः	भासौ	भासः
हे भाः	हे भासौ	हे भासः
भासम्	भासौ	भासः
भासा	भाभ्याम्	भाभिः
भासे	भाभ्याम्	भाभ्यः
भासः	भाभ्याम्	भाभ्यः
भासः	भासोः	भासाम्
भासि	भासोः	भास्सु

169. सकारान्त स्त्रीलिङ्गः आशिश्शब्दः—ಆಶೀರ್ವಾದ.

आशीः	आशिषौ	आशिषः
हे आशीः	हे आशिषौ	हे आशिषः
आशिषम्	आशिषौ	आशिषः
आशिषा	आशीर्भ्याम्	आशीर्भिः

इत्यादि पिपठिष्—शब्दवत्—(160).

170. हकारान्त स्त्रीलिङ्गः उपानच्छब्दः—ಪಾದುಕೆ.

उपानत्	उपानहौ	उपानहः
हे उपानत्	हे उपानहौ	हे उपानहः
उपानहम्	उपानहौ	उपानहः
उपानहा	उपानद्भ्याम्	उपानद्भिः

इत्यादि अनडुह्—शब्दवत्—(162).

171. हकारान्त स्त्रीलिङ्गः उष्णिक्छब्दः—ಛನ್ದಸ್ಸು.

उष्णिक्	उष्णिहौ	उष्णिहः
हे उष्णिक्	हे उष्णिहौ	हे उष्णिहः
उष्णिहम्	उष्णिहौ	उष्णिहः
उष्णिहा	उष्णिग्भ्याम्	उष्णिग्भिः
उष्णिहे	उष्णिग्भ्याम्	उष्णिग्भ्यः
उष्णिहः	उष्णिग्भ्याम्	उष्णिग्भ्यः
उष्णिहः	उष्णिहोः	उष्णिहाम्
उष्णिहि	उष्णिहोः	उष्णिक्षु

XV अथ हलन्त नपुंसकलिङ्ग विशेष शब्दाः ।

172. चकारान्त नपुंसकलिङ्गः प्रत्यक्छब्दः—

प्रत्यक्	प्रतीची	प्रत्यञ्चि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(143).

173. चकारान्त नपुंसकलिङ्गः अन्वक्छब्दः—

अन्वक्	अनूची	अन्वञ्चि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(144).

174. चकारान्त नपुंसकलिङ्गः तिर्यक्छब्दः ।

तिर्यक्	तिरश्ची	तिर्यञ्चि

पुनस्तद्वत्—शेषं पुंवत्—(145).

175. नकारान्त नपुंसकलिङ्गः अहन्शब्दः—ದಿನ.

अहः	{ अह्नी अहनी	अहानि
अहः	{ अह्नी अहनी	अहानि
अह्ना	अहोभ्याम्	अहोभिः
अह्ने	अहोभ्याम्	अहोभ्यः
अह्नः	अहोभ्याम्	अहोभ्यः
अह्नः	अह्नोः	अह्नाम्
{ अह्नि अहनि	अह्नोः	अहस्सु

ಸೂ.—ಅಹನ್ ಶಬ್ದವು ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಮ ಶಬ್ದದಂತೆ ಅಕಾರಾನ್ತ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನಃ ಇತ್ಯಾದಿ.

176. सकारान्त नपुंसकलिङ्गो धनुश्शब्दः—ಬಿಲ್ಲು.

धनुः	धनुषी	धनूंषि
धनुः	धनुषी	धनूंषि
धनुषा	धनुर्भ्याम्	धनुर्भिः
धनुषे	धनुर्भ्याम्	धनुर्भ्यः
धनुषः	धनुर्भ्याम्	धनुर्भ्यः
धनुषः	धनुषोः	धनुषाम्
धनुषि	धनुषोः	धनुष्षु

177. सकारान्तनपुंसकलिङ्गः शोचिश्शब्दः—ಕಾಂತಿ.

शोचिः	शोचिषी	शोचींषि

पुनस्तद्वत्—शेषं धनुश्शब्दवत्—(176).

इति हलन्त नपुंसकलिङ्ग विशेषशब्दाः ।

द्वितीयो भागः

XVI. तिप् तस् झि, सिप् थस् थ, मिप् वस् मस्—
त आतां झ, थास् आथां ध्वं, इट् वहि महिङ् । (तिङ्)

सुप् ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಂತೆಯೇ **तिङ्** ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಸೂತ್ರದ
ಪಾಣಿನಿ ಮಹರ್ಷಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಗುರು
ಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ **मस्** ವರೆಗಿನ ಒಂಭತ್ತು ಪರಸ್ಮೈಪದವೂ ಅಲ್ಲಿ
ಮುಂದೆ ಆತ್ಮನೇಪದವೂ ಆಗಿ, ಒಟ್ಟು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ತೋ
ಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ **आख्यात** ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

भू अस् भृ नृत् ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆ ಧಾತುವೆಂದು ಹೆಸರು.
ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾವಾ
ಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಕೆ
ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು. ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಕರಣಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂ
ಹೆಸರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಭ್ವಾದಿ, ಅದಾ
ಜುಹೋತ್ಯಾದಿ, ದಿವಾದಿ, ಸ್ವಾದಿ, ತುದಾದಿ, ರುಧಾದಿ, ತನಾದಿ, ಕ್ರ್ಯಾದಿ ಮ
ಚುರಾದಿಯೆಂದು ಹತ್ತು ಗಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಕಾಲವೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾ
ಭೇದಗಳೂ, ಭೂತದಲ್ಲಿ ಮೂರೂ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂರೂ—ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಭೇ
ವುಂಟು. ಮತ್ತು ಹೀಗೆಯೇ ಮೂರು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮೂರು ವಚನಗಳುಂ
ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳು ಸಕರ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಅಕರ್ಮಕವಾಗಿಯೂ
ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ರೂಪವೂ, ಸಕರ್ಮ
ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭಾ
ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ರೂಪವೂ ಉಂಟು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಸಕರ್ಮಕ ಅಥವಾ ಅಕರ್ಮಕ ಎಂಬ ಅ
ವಿಕರಣಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯೋಗ, ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕಾಲ,

ಪುರುಷ ಮತ್ತು ವಚನಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಲಕಾರವೆಂದು ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಲಕಾರಗಳು ಹತ್ತು. ಲಟ್ ಲಿಟ್ ಲುಟ್ ಲೃಟ್ ಲೇಟ್ ಲೋಟ್ ಲಙ್ ಲಿಙ್ ಲುಙ್ ಲೃಙ್. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಟ್ ಎಂಬುದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಲಿಙ್ ಲಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಆಶೀಃ ಎಂದು ಎರಡು ಭೇದ. ಅಂತು ಲಕಾರಗಳು ಹತ್ತು.

ಲಟ್—ವರ್ತಮಾನಕಾಲ.	ಲಿಟ್-ಲಙ್-ಲುಙ್ ಭೂತಕಾಲ.
ಲೋಟ್—ಆಜ್ಞಾರ್ಥ್ಯರ್ಥ.	ಲುಟ್-ಲೃಟ್-ಲೃಙ್ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ.
ಲಿಙ್—ವಿಧ್ಯರ್ಥ.	
„ —ಆಶೀರರ್ಥ.	

ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಮೈಪದಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನೇಪದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಸೇರುವುದರಿಂದ ಧಾತುಗಳು ಪರಸ್ಮೈಪದೀ-ಆತ್ಮನೇಪದೀ ಮತ್ತು ಉಭಯಪದೀ ಎಂದು ಮೂರು ಗುಂಪಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಹತ್ತು ಗಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥದೊಡನೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಂದನೆಯ ಗಣ (भ्वादि) ವಿಕರಣ ಪ್ರತ್ಯಯ "अ".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ	ಧಾತು—ಅರ್ಥ
भू—ಆಗು	क्रुश्—ಕೂಗು
अट्—ಅಲೆ	कृष्—ಎಳೆ
अर्ह्—ಪಾತ್ರವಾಗು	क्वथ्—ಕುದಿ
अर्ज्—ಸಂಪಾದಿಸು	क्रम्—ಸಂಚರಿಸು
ऋ—ಹೊಂದು	काङ्क्ष्, वाञ्छ्—ಆಶಿಸು
क्रीड्—ಆಡು	

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

क्षि—ಕ್ಷಯಿಸು

चर्, चल्—ನಡೆ

जीव्—ಬದುಕು

ज्वल्—ಉರಿ

जल्प्, रट्—ಹರಟು

जि—ಗೆಲ್ಲು

नम्—ಬಗ್ಗು

नन्द्—ಸಂತೋಷಿಸು

निन्द्—ಜರೆ

पठ्—ಓದು

पत्—ಬೀಳು

पा, धे—ಕುಡಿ

फल्—ಫಲಿಸು, ಒಡೆ

बुध्—ತಿಳಿ

भ्रम्—ಸುತ್ತು

ग्लै—ಬಾಡು

मज्ज्—ಮುಳುಗು

यम्—ತಡೆ

रुह्—ಮೊಳೆ

लष्—ಇಚ್ಛಿಸು

लुठ्—ಉರುಳು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

वद्—ನುಡಿ

वस्—ವಾಸಿಸು

वम्—ಕಕ್ಕು

शंस्—ಹೊಗಳು

शुच्—ಶೋಕಿಸು

ष्ठिव्—ಉಗುಳು

सद्—ಸವೆ

सृ—ಸರಿ

सज्, लग्—ಸೇರು

स्था—ನಿಲ್ಲು

स्मृ—ನೆನೆ

हस्—ನಗು

अव्, गुप्, रक्ष्—ಕಾಪಾಡು

गद्, लप्, भण्—ಹೇಳು

गल्—ಉದುರು

गै—ಹಾಡು

गम्, व्रज्—ಹೋಗು

घ्रा—ಮೂಸು

तॄ—ದಾಟು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ	ಧಾತು—ಅರ್ಥ
तक्ष्—ಕೆತ್ತು	द्रु—ಜಿನಗು
तप्—ತಪಿಸು	दृश्—ನೋಡು
त्यज्—ಬಿಡು	धाव्—ಓಡು
त्रस्—ಹೆದರು	ध्मा—ಗಾಳಿತುಂಬು
दह्—ಸುಡು	ध्यै—ಧ್ಯಾನಮಾಡು
दंश्, दश्—ಕಚ್ಚು	ध्वन्, नद्, स्वन्—ಸದ್ದುಮಾಡು
दा—ಕೊಡು	

ಆತ್ಮನೇಪದಿ

अय्—ಹೋಗು	घट्—ಒದಗು
ईह्—ಆಶಿಸು	जृभ्—ಹಚ್ಚು
ईक्ष्—ನೋಡು	डी—ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರು
एध्—ಹೆಚ್ಚು	त्रप्—ನಾಚು
कम्—ಆಶಿಸು	त्रै—ರಕ್ಷಿಸು
कम्प्—ನಡುಗು	त्वर्—ಅವಸರಪಡು
कत्थ्—ಶ್ಲಾಘಿಸು	द्युत्—ಹೊಳೆ
काश्—ಹೊಳೆ	ध्वंस्—ಹಾಳಾಗು
क्लृप्—ಸಮರ್ಥವಾಗು	नाथ्—ಬೇಡು
क्षम्—ಸೈರಿಸು	पण्—ಜೂಜಾಡು
क्षुभ्, गाह्—ಕಲಕು	प्रथ्—ಖ್ಯಾತಿಗೊಳ್ಳು
गर्ह्—ನಿಂದಿಸು	बाध्—ತೊಂದರೆಕೊಡು
ग्रस्—ತಿನ್ನು	भास्, भ्राज्—ಪ್ರಕಾಶಿಸು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ
भाष्—ಹೇಳು
भिक्ष्—ಯಾಚಿಸು
मुद्—ಸಂತೋಷಿಸು
शङ्क्—ಊಹಿಸು
श्लाघ्—ಹೊಗಳು
स्पर्ध्—ಹೋರಾಡು
स्यन्द्—ಸ್ರವಿಸು
स्वाद्—ರುಚಿನೋಡು
यत्—ಉದ್ಯೋಗಿಸು
रभ्—ಅವಸರಪಡು
रम्—ಕ್ರೀಡಿಸು
रुच्—ಇಷ್ಟವಾಗು
लभ्—ಹೊಂದು
लम्ब्—ಜೋಲಾಡು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ
शिक्ष्—ಕಲಿ
सह्—ಸೈರಿಸು
स्पन्द्—ಅಲುಗು
वन्द्—ನಮಿಸು
वल्—ಚಲಿಸು
वृत्—ಇರು
वृध्—ಬೆಳೆ
वेप्—ಅದಿರು
व्यथ्—ದುಃಖಿಸು
शुभ्—ಹೊಳೆ
सेव्—ಭಜಿಸು
स्मि—ಮುಗುಳುನಗು
स्वज्—ತಬ್ಬು

ಉಭಯಪದಿ.

खन्—ಅಗಿ
गुह्—ಅಡಗು
चम्—ಹೀರು
धृ—ಧರಿಸು
नी—ಒಯ್ಯು
पच्—ಅಡಿಗೆಮಾಡು
भज्—ಸೇವಿಸು
यज्—ಪೂಜಿಸು
याच्—ಬೇಡು
राज्—ಹೊಳೆ

रञ्ज्—ಬಣ್ಣವೇರು
लङ्घ्—ದಾಟು
वह्—ಹೊರು
वे—ನೆಯ್ಯು
श्रि—ಸೇವಿಸು
शप्—ಬಯ್ಯು
सञ्ज्—ಸೇರು
ह्वे—ಕರೆ
हृ—ಕದಿ

ಎರಡನೆಯ ಗಣ (**अदादि**) ವಿಕರಣಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲ.

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

अद्—ತಿನ್ನು
अस्—ಇರು
अन्—ಜೀವಿಸು
इ—ಹೋಗು
चकास्—ಹೊಳೆ
जक्ष्—ತಿನ್ನು
जागृ—ಎಚ್ಚರವಾಗು
दरिद्रा—ಬಡವಾಗು
दा—ಕತ್ತರಿಸು
नु—ಸ್ತುತಿಸು
पा—ರಕ್ಷಿಸು
भा—ಪ್ರಕಾಶಿಸು
मा—ಅಳೆ
मृज्—ಶುದ್ಧಮಾಡು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

या—ಹೋಗು
यु—ಸೇರು
रा—ಕೊಡು
रु—ಧ್ವನಿಮಾಡು
रुद्—ಅಳು
ला—ತೆಗೆದುಕೋ
वश्—ಇಚ್ಛಿಸು
वच्—ಹೇಳು
वा—ಬೀಸು (ಗಾಳಿ)
विद्—ತಿಳಿ
श्वस्—ಉಸಿರಾಡು
शास्—ಶಿಕ್ಷಿಸು
स्वप्—ಮಲಗು
स्ना—ಸ್ನಾನಮಾಡು

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

आस्—ಕುಳ್ಳಿರು
इ—ಓದು, ಇದಕ್ಕೆ **अधि** ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದು.
ईड्—ಸ್ತುತಿಸು
ईश्—ಆಳು
चक्ष्—ಹೇಳು
सु—ಹೆರು
शी—ನಿದ್ರಿಸು
ह्नु—ಹೋಗಲಾಡಿಸು

ಉಭಯಪದಿ.

द्विष्—ದ್ವೇಷಿಸು
लिह्—ನೆಕ್ಕು
दुह्—ಕರೆ (ಹಾಲು)
स्तु—ಹೊಗಳು
ब्रू—ಹೇಳು

ಮೂರನೆಯ ಗಣ (जुहोत्यादि) ವಿಕರಣವಿಲ್ಲ.

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ	ಧಾತು—ಅರ್ಥ
हु—ಹೋಮಮಾಡು	**ह्री**—ನಾಚು
हा—ಬಿಡು	**भी**—ಹೆದರು

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

मा—ಅಳೆ	**हा**—ಚಲಿಸು

ಉಭಯಪದಿ.

दा—ಕೊಡು	**धा** } **भृ** }—ಧರಿಸು ಮತ್ತು ಪೋಷಿಸು

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗಣ (दिवादि) ವಿಕರಣ—"**य**".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

अस्—ಹಾಕು	**क्लिद्**—ನೆನೆ
क्षम्—ಸಹಿಸು	**गृध्**—ಆಶಿಸು
कुप् } **क्रुध्** }—ಸಿಟ್ಟುಮಾಡು	**जॄ**—ಮುದಿಯಾಗು
क्षुध्—ಹಸಿ	**तम्**—ಬಾಡು
क्षुभ्—ಕದಡು	**तुष्**—ಆನಂದಿಸು
	त्रस्—ನಾಚು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

त्रुट्—ಛೇದಿಸು
तृप्—ತೃಪ್ತಿಪಡು
दम्—ನಿಗ್ರಹಿಸು
दिव्—ಆಡು
द्रुह्—ಕೇಡೆಣಿಸು
पुष्—ಪೋಷಿಸು
दृप्—ಕೊಬ್ಬು
नश्—ಕೆಡು
नृत्—ಕುಣಿ
भ्रम्—ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳ್ಳು
मद्—ಹರ್ಷಿಸು
मुह्—ಮೋಹಿಸು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

लुट्—ಹೊರಳು
लुभ्—ಆಶಿಸು
व्यध्—ತಗಲು
श्लिष्, कुस्—ಆಲಿಂಗಿಸು
शुष्—ಒಣಗು
श्रम्—ಬಳಲು
शम्—ಶಾಂತವಾಗು
स्निह्—ಪ್ರೀತಿಸು
स्विद्—ಬೆವರು
सिध्—ಫಲಿಸು

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

जन्—ಹುಟ್ಟು
डी—ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರು
दू—ಸಂತಾಪಪಡು
पद्—ಹೊಂದು

बुध, मन्—ತಿಳಿ
युध्—ಕಾಳಗಮಾಡು
ली—ಅಡಗು
विद्—ಇರು

ಉಭಯಪದಿ.

खिद्—ದುಃಖಿಸು
नह्—ಕಟ್ಟು

मृष्—ಸಹಿಸು
रञ्ज्—ಪ್ರೀತಿಸು

ಐದನೆಯ ಗಣ (स्वादि) ವಿಕರಣ—"नु".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ	ಧಾತು—ಅರ್ಥ
आप्—ಹೊಂದು	श्रु—ಕೇಳು
शक्—ಸಮರ್ಥವಾಗು	धृष्—ತಿರಸ್ಕರಿಸು
दु—ಸಂತಾಪಪಡು	क्षि—ಹಿಂಸಿಸು

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

अश्—ವ್ಯಾಪಿಸು.

ಉಭಯಪದಿ.

क्षु—ಹಿಂಸಿಸು	सि—ಕಟ್ಟು
चि—ಕೂಡಿಹಾಕು	सू—ಎರಚು
धु, धू—ಕೊಡಹು	स्तृ—ಮುಚ್ಚು
वृ—ವರಿಸು	

ಆರನೆಯ ಗಣ (तुदादि) ವಿಕರಣ—"अ".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

इष्—ಇಚ್ಛಿಸು	नू—ಸ್ತುತಿಸು
उज्झ्—ಬಿಡು	प्रच्छ्—ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡು
उञ्छ्—ಹೆಕ್ಕಲಾರಿಸು	मृश्—ಆಲೋಚಿಸು
कृत्—ಛೇದಿಸು	लिख्—ಬರೆ
कॄ—ಚೆಲ್ಲು	व्रश्च्—ಕೊಚ್ಚು
गॄ—ನುಂಗು	विश्—ಹೊಗು
घूर्ण्—ತಿರುಗು	सृज्—ನಿರ್ಮಿಸು
त्रुट्—ಛೇದಿಸು	स्फुर्—ಹೊಳೆ
धू—ಕೊಡಹು	स्पृश्—ಮುಟ್ಟು

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ	ಧಾತು—ಅರ್ಥ
जुष्—ಸೇವಿಸು	मृ—ಸಾಯು
ह—ಪ್ರೀತಿಸು	लज्ज—ನಾಚು

ಉಭಯಪದಿ.

क्षिप्—ಹಾಕು	भ्रस्ज्—ಹುರಿ
कृष्—ಉಳು	मिल्—ಕೂಡು
तुद्—ನೋಯಿಸು	मुच्—ಬಿಡು
दिश्—ಹೇಳಿಕೊಡು	सिच्—ಸುರಿ

ಏಳನೆಯ ಗಣ (रुधादि) ವಿಕರಣ—"न".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

अञ्ज्—ಬಳಿ	शिष्—ವಿಶೇಷಿಸು
पिष्—ಅರೆ	हिस्—ಹಿಂಸಿಸು
भञ्ज्—ಮುರಿ	

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

विद्—ವಿಚಾರಿಸು.

ಉಭಯಪದಿ.

रुध्—ಮುತ್ತು	भुज्—ಪಾಲಿಸು, ತಿನ್ನು
छिद्—ಸೀಳು	युज्—ಕೂಡು
भिद्—ಭೇದಿಸು	

ಎಂಟನೆಯ ಗಣ (तनादि) ವಿಕರಣ—"उ".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ—ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನೇಪದಿ—मन्—ತಿಳಿ.

ಉಭಯಪದಿ—कृ—ಮಾಡು. तन्—ವಿಸ್ತರಿಸು.

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಗಣ (क्र्यादि) ವಿಕರಣ "ना".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ	ಧಾತು—ಅರ್ಥ
मुष्—ಕದಿ	स्तम्भ्—ನಿಲ್ಲಿಸು
अश्—ತಿನ್ನು	पुष्—ಪೋಷಿಸು
क्लिश्—ಬಾಧಿಸು	दॄ—ಸೀಳು
क्षुभ्—ಕಲಕು	मन्थ्—ಕಡೆ
ग्रन्थ्—ಪೋಣಿಸು	मृद्—ಮರ್ದಿಸು
बन्ध्—ಕಟ್ಟು	

ಆತ್ಮನೇಪದಿ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ.

ಉಭಯಪದಿ.

क्री—ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳು	पू—ಶುದ್ಧಮಾಡು
ग्रह्—ಹಿಡಿ	लू—ಕತ್ತರಿಸು
ज्ञा—ತಿಳಿ	स्तॄ—ಮುಚ್ಚು
प्री—ತೃಪ್ತಿಪಡು	धू—ಕೊಡಹು
वृ—ವರಿಸು	सि—ಕಟ್ಟು

ಹತ್ತನೆಯ ಗಣ (चुरादि) ವಿಕರಣ—"अय".

ಪರಸ್ಮೈಪದಿ—ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನೇಪದಿ.

चित्—ಚೇತರಿಸು	विद्—ತಿಳಿ
भर्त्स्, तर्ज्—ಗದರಿಸು	अर्थ्—ಬೇಡು
मन्त्र्—ಗುಟ್ಟುಮಾತಾಡು	वञ्च्—ಮೋಸಮಾಡು
कुत्स्—ನಿಂದಿಸು	मृग्—ಹುಡುಕು

ಉಭಯಪದಿ.

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

अङ्क्—ಗುರುತುಮಾಡು

अर्च्
पूज् } ಪೂಜಿಸು

ईर्—ಪ್ರೇರಿಸು

ऊर्ज्—ಬಲಪಡು

क्षल्—ತೊಳೆ

कृत्—ಹೇಳು

खण्ड्—ಕತ್ತರಿಸು

घुष्—ಕೂಗು

चिन्त्—ಚಿನ್ತಿಸು

चुद्—ಪ್ರೇರಿಸು

चुर्—ಕದಿ

गवेष्
मार्ग् } —ಹುಡುಕು

चित्र्—ಚಿತ್ರಿಸು

छद्—ಮುಚ್ಚು

तिज्—ಹರಿತಮಾಡು

छर्द्—ಕಕ್ಕು

तड्—ಹೊಡೆ

दण्ड्—ಶಿಕ್ಷಿಸು

धृ—ಕೊಡಹು

ಧಾತು—ಅರ್ಥ

कथ्
वच् } —ಹೇಳು

कल्
गण् } —ಎಣಿಸು

कल्प्—ಕಲ್ಪಿಸು

नट्—ಅಭಿನಯಿಸು

पाल्—ರಕ್ಷಿಸು

पीड्—ಬಾಧಿಸು

भक्ष्—ತಿನ್ನು

भूष्
मण्ड् } —ಅಲಂಕರಿಸು

मृष्—ಸೈರಿಸು

रूप्—ತೋರಿಸು

लुण्ठ्—ಕದಿ

वृज्—ವರ್ಜಿಸು

वृण्—ವರ್ಣಿಸು

सान्त्व्—ಸಂತೈಸು

सूद्—ನಾಶಮಾಡು

स्वाद्—ರುಚಿನೋಡು

सूच्—ತಿಳಿಸು

XVII. अथ धातुरूपाणि.

भ्वादिः—शप्-विकरणः.

भू—सत्तायाम्—परस्मैपदी । भू + अ = भव—

		एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	लादेशप्रत्ययाः		
वर्तमाने—							
लट्	प्रथमपुरुषः	भवति	भवतः	भवन्ति	ति	तः	अन्ति
	मध्यमपुरुषः	भवसि	भवथः	भवथ	सि	थः	थ
	उत्तमपुरुषः	भवामि	भवावः	भवामः	मि	वः	मः
आज्ञायां—							
लोट्		भवतु / भवतात्	भवताम्	भवन्तु	तु / तात्	ताम्	अन्तु
		भव / भवतात्	भवतम्	भवत	— / तात्	तम्	त
		भवानि	भवाव	भवाम	आनि	आव	आम

अनद्यतनभूते—

लङ्	अभवत्	अभवताम्	अभवन्	त्	ताम्	अन्
	अभवः	अभवतम्	अभवत	स्	तम्	त
	अभवम्	अभवाव	अभवाम	अम्	व	म

विधौ—

लिङ्	भवेत्	भवेताम्	भवेयुः	ईत्	ईताम्	ईयुः
	भवेः	भवेतम्	भवेत	ईः	ईतम्	ईत
	भवेयम्	भवेव	भवेम	ईयम्	ईव	ईम

भविष्यति—

लृट्	भविष्यति	भविष्यतः	भविष्यन्ति	स्यति	स्यतः	स्यन्ति
	भविष्यसि	भविष्यथः	भविष्यथ	स्यसि	स्यथः	स्यथ
	भविष्यामि	भविष्यावः	भविष्यामः	स्यामि	स्यावः	स्यामः

भूतानद्यतनपरोक्षे—

लिट्	बभूव	बभूवतुः	बभूवुः
	बभूविथ	बभूवथुः	बभूव
	बभूव	बभूविव	बभूविम

अनद्यतनभविष्यति—

लुट्	भविता	भवितारौ	भवितारः
	भवितासि	भवितास्थः	भवितास्थ
	भवितास्मि	भवितास्वः	भवितास्मः

आशिषि—

लिङ्	भूयात्	भूयास्ताम्	भूयासुः
	भूयाः	भूयास्तम्	भूयास्त
	भूयासम्	भूयास्व	भूयास्म

भूतकालसामान्ये—

लुङ्	अभूत्	अभूताम्	अभूवन्
	अभूः	अभूतम्	अभूत
	अभूवम्	अभूव	अभूम

हेतुहेतुमद्भावादि लिङ्निमित्ते भविष्यति—

लृङ्	अभविष्यत्	अभविष्यताम्	अभविष्यन्
	अभविष्यः	अभविष्यतम्	अभविष्यत
	अभविष्यम्	अभविष्याव	अभविष्याम

लट्	एधते	एधेते	एधन्ते	ते	इते	अन्ते
	एधसे	एधेथे	एधध्वे	से	इथे	ध्वे
	एधे	एधावहे	एधामहे	इ	वहे	महे
लोट्	एधताम्	एधेताम्	एधन्ताम्	ताम्	इताम्	अन्ताम्
	एधस्व	एधेथाम्	एधध्वम्	स्व	इथाम्	ध्वम्
	एधै	एधावहै	एधामहै	ऐ	आवहै	आमहै
लङ्	ऐधत	ऐधेताम्	ऐधन्त	त	इताम्	अन्त
	ऐधथाः	ऐधेथाम्	ऐधध्वम्	थाः	इथाम्	ध्वम्
	ऐधे	ऐधावहि	ऐधामहि	इ	वहि	महि
विधि—						
लिङ्	एधेत	एधेयाताम्	एधेरन्	ईत	ईयाताम्	ईरन्
	एधेथाः	एधेयाथाम्	एधेध्वम्	ईथाः	ईयाथाम्	ईध्वम्
	एधेय	एधेवहि	एधेमहि	ईय	ईवहि	ईमहि
लृट्	एधिष्यते	एधिष्येते	एधिष्यन्ते	स्यते	स्येते	स्यन्ते
	एधिष्यसे	एधिष्येथे	एधिष्यध्वे	स्यसे	स्येथे	स्यध्वे
	एधिष्ये	एधिष्यावहे	एधिष्यामहे	स्ये	स्यावहे	स्यामहे

लिट्	एधाञ्चक्रे	एधाञ्चक्राते	एधाञ्चक्रिरे
	एधाञ्चकृषे	एधाञ्चक्राथे	एधाञ्चकृढ्वे
	एधाञ्चक्रे	एधाञ्चकृवहे	एधाञ्चकृमहे
लुट्	एधिता	एधितारौ	एधितारः
	एधितासे	एधितासाथे	एधिताध्वे
	एधिताहे	एधितास्वहे	एधितास्महे

आशीः—

लिङ्	एधिषीष्ट	एधिषीयास्ताम्	एधिषीरन्
	एधिषीष्ठाः	एधिषीयास्थाम्	एधिषीध्वम्
	एधिषीय	एधिषीवहि	एधिषीमहि
लुङ्	ऐधिष्ट	ऐधिषाताम्	ऐधिषत
	ऐधिष्ठाः	ऐधिषाथाम्	ऐधिढ्वम्
	ऐधिषि	ऐधिष्वहि	ऐधिष्महि
लृङ्	ऐधिष्यत	ऐधिष्येताम्	ऐधिष्यन्त
	ऐधिष्यथाः	ऐधिष्येथाम्	ऐधिष्यध्वम्
	ऐधिष्ये	ऐधिष्यावहि	ऐधिष्यामहि

XVIII अदादिः—लुग्विकरणः।

या—प्रापणे—परस्मैपदी. या—

लट्	याति	यातः	यान्ति
	यासि	याथः	याथ
	यामि	यावः	यामः

ोट्	यातु / यातात्	याताम्	यान्तु
	याहि / यातात्	यातम्	यात
	यानि	याव	याम
ङ्	अयात्	अयाताम्	अयुः / अयान्
	अयाः	अयातम्	अयात
	अयाम्	अयाव	अयाम

ेधि—

ेङ्	यायात्	यायाताम्	यायुः
	यायाः	यायातम्	यायात
	यायास्	यायाव	यायाम
ृट्	यास्यति	यास्यतः	यास्यन्ति
	यास्यसि	यास्यथः	यास्यथ
	यास्यामि	यास्यावः	यास्यामः

आस उपवेशने आत्मनेपदी—आस्+—=आस्.

ट्	आस्ते	आसाते	आसते
	आस्से	आसाथे	आध्वे
	आसे	आस्वहे	आस्महे

लोट्	आस्ताम्	आसाताम्	आसताम्
	आस्स्व	आसाथाम्	आध्वम्
	आसै	आसावहै	आसामहै
लङ्	आस्त	आसाताम्	आसत
	आस्थाः	आसाथाम्	आध्वम्
	आसि	आस्वहि	आस्महि
विधि—			
लिङ्	आसीत	आसीयाताम्	आसीरन्
	आसीथाः	आसीयाथाम्	आसीध्वम्
	आसीय	आसीवहि	आसीमहि
लृट्	आसिष्यते	आसिष्येते	आसिष्यन्ते
	आसिष्यसे	आसिष्येथे	आसिष्यध्वे
	आसिष्ये	आसिष्यावहे	आसिष्यामहे

जुहोत्यादिः—श्लुविकरणः.

हु—दानादनयोः—परस्मैपदी. जुहु + — = जुहो—

लट्	जुहोति	जुहुतः	जुह्वति
	जुहोषि	जुहुथः	जुहुथ
	जुहोमि	जुहुवः	जुहुमः

लोट्	{ जुहोतु / जुहुतात्	जुहुताम्	जुह्वतु
	{ जुहुधि / जुहुतात्	जुहुतम्	जुहुत
	जुहवानि	जुहवाव	जुहवाम
लङ्	अजुहोत्	अजुहुताम्	अजुहवुः
	अजुहोः	अजुहुतम्	अजुहुत
	अजुहवम्	अजुहुव	अजुहुम

विधि—

लिङ्	जुहुयात्	जुहुयाताम्	जुहुयुः
	जुहुयाः	जुहुयातम्	जुहुयात
	जुहुयाम्	जुहुयाव	जुहुयाम
लृट्	होष्यति	होष्यतः	होष्यन्ति
	होष्यसि	होष्यथः	होष्यथ
	होष्यामि	होष्यावः	होष्यामः

माङ् माने शब्दे च—आत्मनेपदी. मिमी + – = मिमी—

लट्	मिमीते	मिमाते	मिमते
	मिमीषे	मिमाथे	मिमीध्वे
	मिमे	मिमीवहे	मिमीमहे
लोट्	मिमीताम्	मिमाताम्	मिमताम्
	मिमीष्व	मिमाथाम्	मिमीध्वम्
	मिमै	मिमावहै	मिमामहै

लङ्	अमिमीत	अमिमाताम्	अमिमत
	अमिमीथाः	अमिमाथाम्	अमिमीध्वम्
	अमिमि	अमिमीवहि	अमिमीमहि

विधि—

लिङ्	मिमीत	मिमीयाताम्	मिमीरन्
	मिमीथाः	मिमीयाथाम्	मिमीध्वम्
	मिमीय	मिमीवहि	मिमीमहि
लृट्	मास्यते	मास्येते	मास्यन्ते
	मास्यसे	मास्येथे	मास्यध्वे
	मास्ये	मास्यावहे	मास्यामहे

दिवादिः—श्यन् विकरणः.

दिवु – क्रीडा – विजिगीषा – व्यवहार – द्युति – स्तुति – मोद – म
स्वप्न – कान्ति – गतिषु।

परस्मैपदी – दिव् + य = दीव्य—

लट्	दीव्यति	दीव्यतः	दीव्यन्ति
	दीव्यसि	दीव्यथः	दीव्यथ
	दीव्यामि	दीव्यावः	दीव्यामः
लोट्	दीव्यतु / दीव्यतात्	दीव्यताम्	दीव्यन्तु
	दीव्य / दीव्यतात्	दीव्यतम्	दीव्यत
	दीव्यानि	दीव्याव	दीव्याम

ङ्	अदीव्यत्	अदीव्यताम्	अदीव्यन्
	अदीव्यः	अदीव्यतम्	अदीव्यत
	अदीव्यम्	अदीव्याव	अदीव्याम

धि—

लिङ्	दीव्येत्	दीव्येताम्	दीव्येयुः
	दीव्येः	दीव्येतम्	दीव्येत
	दीव्येयम्	दीव्येव	दीव्येम

ट्	देविष्यति	देविष्यतः	देविष्यन्ति
	देविष्यसि	देविष्यथः	देविष्यथ
	देविष्यामि	देविष्यावः	देविष्यामः

जनी—प्रादुर्भावे—आत्मनेपदी.

जन् + य = जाय—

ट्	जायते	जायेते	जायन्ते
	जायसे	जायेथे	जायध्वे
	जाये	जायावहे	जायामहे

ोट्	जायताम्	जायेताम्	जायन्ताम्
	जायस्व	जायेथाम्	जायध्वम्
	जायै	जायावहै	जायामहै

ङ्	अजायत	अजायेताम्	अजायन्त
	अजायथाः	अजायेथाम्	अजायध्वम्
	अजाये	अजायावहि	अजायामहि

विधि—

लिङ्	जायेत	जायेयाताम्	जायेरन्
	जायेथाः	जायेयाथाम्	जायेध्वम्
	जायेय	जायेवहि	जायेमहि
लृट्	जनिष्यते	जनिष्येते	जनिष्यन्ते
	जनिष्यसे	जनिष्येथे	जनिष्यध्वे
	जनिष्ये	जनिष्यावहे	जनिष्यामहे

स्वादिः—श्नुविकरणः

शक—शक्तौ—परस्मैपदी. शक्+नु=शक्नो—

लट्	शक्नोति	शक्नुतः	शक्नुवन्ति
	शक्नोषि	शक्नुथः	शक्नुथ
	शक्नोमि	शक्नुवः	शक्नुमः
लोट्	शक्नोतु / शक्नुतात्	शक्नुताम्	शक्नुवन्तु
	शक्नुहि / शक्नुतात्	शक्नुतम्	शक्नुत
	शक्नवानि	शक्नवाव	शक्नवाम
लङ्	अशक्नोत्	अशक्नुताम्	अशक्नुवन्
	अशक्नोः	अशक्नुतम्	अशक्नुत
	अशक्नवम्	अशक्नुव	अशक्नुम

विधिलिङ्—

	शक्नुयात्	शक्नुयाताम्	शक्नुयुः
	शक्नुयाः	शक्नुयातम्	शक्नुयात
	शक्नुयाम्	शक्नुयाव	शक्नुयाम
लृट्	शक्ष्यति	शक्ष्यतः	शक्ष्यन्ति
	शक्ष्यसि	शक्ष्यथः	शक्ष्यथ
	शक्ष्यामि	शक्ष्यावः	शक्ष्यामः

अशू व्याप्तौ—आत्मनेपदी—अश्+नु=अश्नु—

लट्	अश्नुते	अश्नुवाते	अश्नुवते
	अश्नुषे	अश्नुवाथे	अश्नुध्वे
	अश्नुवे	अश्नुवहे	अश्नुमहे
लोट्	अश्नुताम्	अश्नुवाताम्	अश्नुवताम्
	अश्नुष्व	अश्नुवाथाम्	अश्नुध्वम्
	अश्नवै	अश्नवावहै	अश्नवामहै
लङ्	आश्नुत	आश्नुवाताम्	आश्नुवत
	आश्नुथाः	आश्नुवाथाम्	आश्नुध्वम्
	आश्नुवि	आश्नुवहि	आश्नुमहि

विधिलिङ्—

अश्नुवीत	अश्नुवीयाताम्	अश्नुवीरन्
अश्नुवीथाः	अश्नुवीयाथाम्	अश्नुवीध्वम्
अश्नुवीय	अश्नुवीवहि	अश्नुवीमहि

लृट्	अशिष्यते / अक्ष्यते	अशिष्येते / अक्ष्येते	अशिष्यन्ते / अक्ष्यन्ते
	अशिष्यसे / अक्ष्यसे	अशिष्येथे / अक्ष्येथे	अशिष्यध्वे / अक्ष्यध्वे
	अशिष्ये / अक्ष्ये	अशिष्यावहे / अक्ष्यावहे	अशिष्यामहे / अक्ष्यामहे

तुदादिः—शविकरणः.

तुद व्यथने--उभयपदी—तुद्+अ=तुद—

परस्मैपदी

लट्	तुदति	तुदतः	तुदन्ति
	तुदसि	तुदथः	तुदथ
	तुदामि	तुदावः	तुदामः
लोट्	तुदतु / तुदतात्	तुदताम्	तुदन्तु
	तुद / तुदतात्	तुदतम्	तुदत
	तुदानि	तुदाव	तुदाम
लङ्	अतुदत्	अतुदताम्	अतुदन्
	अतुदः	अतुदतम्	अतुदत
	अतुदम्	अतुदाव	अतुदाम

विधिलिङ्—

	तुदेत्	तुदेताम्	तुदेयुः
	तुदेः	तुदेतम्	तुदेत
	तुदेयम्	तुदेव	तुदेम
लृट्	तोत्स्यति	तोत्स्यतः	तोत्स्यन्ति
	तोत्स्यसि	तोत्स्यथः	तोत्स्यथ
	तोत्स्यामि	तोत्स्यावः	तोत्स्यामः

लज्जी व्रीडायाम्—आत्मनेपदी.

लज्ज्+अ=लज्ज—

लट्	लज्जते	लज्जेते	लज्जन्ते
	लज्जसे	लज्जेथे	लज्जध्वे
	लज्जे	लज्जावहे	लज्जामहे
लोट्	लज्जताम्	लज्जेताम्	लज्जन्ताम्
	लज्जस्व	लज्जेथाम्	लज्जध्वम्
	लज्जै	लज्जावहै	लज्जामहै
लङ्	अलज्जत	अलज्जेताम्	अलज्जन्त
	अलज्जथाः	अलज्जेथाम्	अलज्जध्वम्
	अलज्जे	अलज्जावहि	अलज्जामहि

विधि—

लिङ्	लज्जेत	लज्जेयाताम्	लज्जेरन्
	लज्जेथाः	लज्जेयाथाम्	लज्जेध्वम्
	लज्जेय	लज्जेवहि	लज्जेमहि
लृट्	लज्जिष्यते	लज्जिष्येते	लज्जिष्यन्ते
	लज्जिष्यसे	लज्जिष्येथे	लज्जिष्यध्वे
	लज्जिष्ये	लज्जिष्यावहे	लज्जिष्यामहे

रुधादिः—श्नम् विकरणः

पिष्लृ—संचूर्णने=परस्मैपदी.

पिष्+नम्= पि+न=ष्—

लट्	पिनष्टि	पिंष्टः	पिंषन्ति
	पिनक्षि	पिंष्ठः	पिंष्ठ
	पिनष्मि	पिंष्वः	पिंष्मः
लोट्	पिनष्टु / पिंष्टात्	पिंष्टाम्	पिंषन्तु
	पिण्ढि / पिंष्टात्	पिंष्टम्	पिंष्ट
	पिनषाणि	पिनषाव	पिनषाम
लङ्	अपिनट्	अपिंष्टाम्	अपिंषन्
	अपिनट्	अपिंष्टम्	अपिंष्ट
	अपिनषम्	अपिंष्व	अपिंष्म

विधि—

लिङ्	पिंष्यात्	पिंष्याताम्	पिंष्युः
	पिंष्याः	पिंष्यातम्	पिंष्यात
	पिंष्याम्	पिंष्याव	पिंष्याम
लृट्	पेक्ष्यति	पेक्ष्यतः	पेक्ष्यन्ति
	पेक्ष्यसि	पेक्ष्यथः	पेक्ष्यथ
	पेक्ष्यामि	पेक्ष्यावः	पेक्ष्यामः

विद्-विचारणे आत्मनेपदी.

विद् + नम् = वि + न् + द् = विन्द्

लट्	विन्ते	विन्दाते	विन्दते
	विन्त्से	विन्दाथे	विन्ध्वे
	विन्दे	विन्द्वहे	विन्द्महे
लोट्	विन्ताम्	विन्दाताम्	विन्दताम्
	विन्त्स्व	विन्दाथाम्	विन्ध्वम्
	विनदै	विनदावहै	विनदामहै
लङ्	अविन्त	अविन्दाताम्	अविन्दत
	अविन्थाः	अविन्दाथाम्	अविन्ध्वम्
	अविन्दि	अविन्द्वहि	अविन्द्महि

विधि—

लिङ्	विन्दीत	विन्दीयाताम्	विन्दीरन्
	विन्दीथाः	विन्दीयाथाम्	विन्दीध्वम्
	विन्दीय	घिन्दीवहि	विन्दीमहि

लृट्	वेत्स्यते	वेत्स्येते	वेत्स्यन्ते
	वेत्स्यसे	वेत्स्येथे	वेत्स्यध्वे
	वेत्स्ये	वेत्स्यावहे	वेत्स्यामहे

तनादिः—उविकरणः

तनु—विस्तारे—उभयपदी

परस्मैपदी—तन्+उ=तनो—

लट्	तनोति	तनुतः	तन्वन्ति
	तनोषि	तनुथः	तनुथ
	तनोमि	{ तनुवः तन्वः	{ तनुमः तन्मः
लोट्	{ तनोतु तनुतात्	तनुताम्	तन्वन्तु
	{ तनु तनुतात्	तनुतम्	तनुत
	तनवानि	तनवाव	तनवाम
लङ्	अतनोत्	अतनुताम्	अतन्वन्
	अतनोः	अतनुतम्	अतनुत
	अतनवम्	{ अतनुव अतन्व	{ अतनुम अतन्म

विधि—

लिङ्	तनुयात्	तनुयाताम्	तनुयुः
	तनुयाः	तनुयातम्	तनुयात
	तनुयाम्	तनुयाव	तनुयाम

लृट्	तनिष्यति	तनिष्यतः	तनिष्यन्ति
	तनिष्यसि	तनिष्यथः	तनिष्यथ
	तनिष्यामि	तनिष्यावः	तनिष्यामः

डुकृञ् करणे—उभयपदी.

आत्मनेपदी—कृ+उ=कुर्+उ=कुरु—

लट्	कुरुते	कुर्वाते	कुर्वते
	कुरुषे	कुर्वाथे	कुरुध्वे
	कुर्वे	कुर्वहे	कुर्महे
लोट्	कुरुताम्	कुर्वाताम	कुर्वताम्
	कुरुष्व	कुर्वाथाम्	कुरुध्वम्
	करवै	करवावहै	करवामहै
लङ्	अकुरुत	अकुर्वाताम्	अकुर्वत
	अकुरुथाः	अकुर्वाथाम्	अकुरुध्वम्
	अकुर्वि	अकुर्वहि	अकुर्महि
विधि—			
लिङ्	कुर्वीत	कुर्वीयाताम्	कुर्वीरन्
	कुर्वीथाः	कुर्वीयाथाम्	कुर्वीध्वम्
	कुर्वीय	कुर्वीवहि	कुर्वीमहि
लृट्	करिष्यते	करिष्येते	करिष्यन्ते
	करिष्यसे	करिष्येथे	करिष्यध्वे
	करिष्ये	करिष्यावहे	करिष्यामहे

क्र्यादिः—श्नाविकरणः

ज्ञा-अवबोधने—उभयपदी.

परस्मैपदी. ज्ञा + ना = जाना—

लट्	जानाति	जानीतः	जानन्ति
	जानासि	जानीथः	जानीथ
	जानामि	जानीवः	जानीमः
लोट्	जानातु / जानीतात्	जानीताम्	जानन्तु
	जानीहि / जानीतात्	जानीतम्	जानीत
	जानानि	जानाव	जानाम
लङ्	अजानात्	अजानीताम्	अजानन्
	अजानाः	अजानीतम्	अजानीत
	अजानाम्	अजानीव	अजानीम
विधि— लिङ्	जानीयात्	जानीयाताम्	जानीयुः
	जानीयाः	जानीयातम्	जानीयात
	जानीयाम्	जानीयाव	जानीयाम
लृट्	ज्ञास्यति	ज्ञास्यतः	ज्ञास्यन्ति
	ज्ञास्यसि	ज्ञास्यथः	ज्ञास्यथ
	ज्ञास्यामि	ज्ञास्यावः	ज्ञास्यामः

ज्ञा-अवबोधने.

आत्मनेपदी. ज्ञा + ना = जा + नी = जानी —

लट्	जानीते	जानाते	जानते
	जानीषे	जानाथे	जानीध्वे
	जाने	जानीवहे	जानीमहे
लोट्	जानीताम्	जानाताम्	जानताम्
	जानीष्व	जानाथाम्	जानीध्वम्
	जानै	जानावहै	जानामहै
लङ्	अजानीत	अजानाताम्	अजानत
	अजानीथाः	अजानाथाम्	अजानीध्वम्
	अजानि	अजानीवहि	अजानीमहि

विधि—

लिङ्	जानीत	जानीयाताम्	जानीरन्
	जानीथाः	जानीयाथाम्	जानीध्वम्
	जानीय	जानीवहि	जानीमहि
लृट्	ज्ञास्यते	ज्ञास्येते	ज्ञास्यन्ते
	ज्ञास्यसे	ज्ञास्येथे	ज्ञास्यध्वे
	ज्ञास्ये	ज्ञास्यावहे	ज्ञास्यामहे

चुरादिः—स्वार्थे णिच्.

उभयपदी.

चुर-स्तेये. चुर् + इ = चोर् + अय = चोरय —

परस्मैपदी.

लट्	चोरयति	चोरयतः	चोरयन्ति
	चोरयसि	चोरयथः	चोरयथ
	चोरयामि	चोरयावः	चोरयामः
लोट्	चोरयतु / चोरयतात्	चोरयताम्	चोरयन्तु
	चोरय / चोरयतात्	चोरयतम्	चोरयत
	चोरयाणि	चोरयाव	चोरयाम
लङ्	अचोरयत्	अचोरयताम्	अचोरयन्
	अचोरयः	अचोरयतम्	अचोरयत
	अचोरयम्	अचोरयाव	अचोरयाम
विधि— लिङ्	चोरयेत्	चोरयेताम्	चोरयेयुः
	चोरयेः	चोरयेतम्	चोरयेत
	चोरयेयम्	चोरयेव	चोरयेम
लृट्	चोरयिष्यति	चोरयिष्यतः	चोरयिष्यन्ति
	चोरयिष्यसि	चोरयिष्यथः	चोरयिष्यथ
	चोरयिष्यामि	चोरयिष्यावः	चोरयिष्यामः

आत्मनेपदी.

लट्	चोरयते	चोरयेते	चोरयन्ते
	चोरयसे	चोरयेथे	चोरयध्वे
	चोरये	चोरयावहे	चोरयामहे
लोट्	चोरयताम्	चोरयेताम्	चोरयन्ताम्
	चोरयस्व	चोरयेथाम्	चोरयध्वम्
	चोरयै	चोरयावहै	चोरयामहै
लङ्	अचोरयत	अचोरयेताम्	अचोरयन्त
	अचोरयथाः	अचोरयेथाम्	अचोरयध्वम्
	अचोरये	अचोरयावहि	अचोरयामहि
विधि— लिङ्	चोरयेत	चोरयेयाताम्	चोरयेरन्
	चोरयेथाः	चोरयेयाथाम्	चोरयेध्वम्
	चोरयेय	चोरयेवहि	चोरयेमहि
लृट्	चोरयिष्यते	चोरयिष्येते	चोरयिष्यन्ते
	चोरयिष्यसे	चोरयिष्येथे	चोरयिष्यध्वे
	चोरयिष्ये	चोरयिष्यावहे	चोरयिष्यामहे

XIX. लिडादिरूपाणि.

या प्रापणे. अदादिः—परस्मैपदी.

लिट्	ययौ	ययतुः	ययुः
	ययिथ / ययाथ	ययथुः	यय
	ययौ	ययिव	ययिम

लुट्	याता	यातारौ	यातारः
	यातासि	यातास्थः	यातास्थ
	यातास्मि	यातास्वः	यातास्मः

आशीर्लिङ्—

	यायात्	यायास्ताम्	यायासुः
	यायाः	यायास्तम्	यायास्त
	यायासम्	यायास्व	यायास्म
लुङ्	अयासीत्	अयासिष्टाम्	अयासिषुः
	अयासीः	अयासिष्टम्	अयासिष्ट
	अयासिषम्	अयासिष्व	अयासिष्म
लृङ्	अयास्यत्	अयास्यताम्	अयास्यन्
	अयास्यः	अयास्यतम्	अयास्यत
	अयास्यम्	अयास्याव	अयास्याम

आस उपवेशने—अदादिः. आत्मनेपदी.

लिट्	आसाञ्चक्रे	आसाञ्चक्राते	आसाञ्चक्रिरे
	आसाञ्चकृषे	आसाञ्चक्राथे	आसाञ्चकृढ्वे
	आसाञ्चक्रे	आसाञ्चकृवहे	आसाञ्चकृमहे
लुट्	आसिता	आसितारौ	आसितारः
	आसितासे	आसितासाथे	आसिताध्वे
	आसिताहे	आसितास्वहे	आसितास्महे

आशीर्लिङ्—

	आसिषीष्ट	आसिषीयास्ताम्	आसिषीरन्
	आसिषीष्ठाः	असिषीयास्थाम्	आसिषीध्वम्
	आसिषीय	आसिषीवहि	आसिषीमहि
लुङ्	आसिष्ट	आसिषाताम्	आसिषत
	आसिष्ठाः	आसिषाथाम्	आसिध्वम्
	आसिषि	आसिष्वहि	आसिष्महि
लृङ्	आसिष्यत	आसिष्येताम्	असिष्यन्त
	आसिष्यथाः	आसिष्येथाम्	आसिष्यध्वम्
	आसिष्ये	आसिष्यावहि	आसिष्यामहि

हु दानादनयोः—जुहोत्यादिः. परस्मैपदी·

लिट्	जुहाव	जुहुवतुः	जुहुवुः
	{ जुहुविथ जुहोथ	जुहुवथुः	जुहुव
	{ जुहाव जुहव	जुहुविव	जुहुविम

रूपान्तरम्—

जुहवाञ्चकार	जुहवाञ्चक्रतुः	जुहवाञ्चक्रुः
जुहवाञ्चकर्थ	जुहवाञ्चक्रथुः	जुहवाञ्चक्र
{ जुहवाञ्चकार जुहवाञ्चकर	जुहवाञ्चकृव	जुहवाञ्चकृम

लुट्	होता	होतारौ	होतारः
	होतासि	होतास्थः	होतास्थ
	होतास्मि	होतास्वः	होतास्मः

आशीर्लिङ्—

	हूयात्	हूयास्ताम्	हूयासुः
	हूयाः	हूयास्तम्	हूयास्त
	हूयासम्	हूयास्व	हूयास्म
लुङ्	अहौषीत्	अहौष्टाम्	अहौषुः
	अहौषीः	अहौष्टम्	अहौष्ट
	अहौषम्	अहौष्व	अहौष्म
लृङ्	अहोष्यत्	अहोष्यताम्	अहोष्यन्
	अहोष्यः	अहोष्यतम्	अहोष्यत
	अहोष्यम्	अहोष्याव	अहोष्याम

माङ् माने शब्दे च । जुहोत्यादिः—आत्मनेपदी.

लिट्	ममे	ममाते	ममिरे
	ममिषे	ममाथे	ममिध्वे
	ममे	ममिवहे	ममिमहे
लुट्	माता	मातारौ	मातारः
	मातासे	मातासाथे	माताध्वे
	माताहे	मातास्वहे	मातास्महे

माशी—

र्लिङ्	मासीष्ट	मासीयास्ताम्	मासीरन्
	मासीष्ठाः	मासीयास्थाम्	मासीध्वम्
	मासीय	मासीवहि	मासीमहि
लुङ्	अमास्त	अमासाताम्	अमासत
	अमास्थाः	अमासाथाम्	अमाध्वम्
	अमासि	अमास्वहि	अमास्महि
लृङ्	अमास्यत	अमास्येताम्	अमास्यन्त
	अमास्यथाः	अमास्येथाम्	अमास्यध्वम्
	अमास्ये	अमास्यावहि	अमास्यामहि

दिवु क्रीडाविजिगीषाव्यवहारद्युतिस्तुतिमोदमद-
स्वप्नकान्तिगतिषु—

दिवादिः—परस्मैपदी.

लिट्	दिदेव	दिदिवतुः	दिदि :
	दिदेविथ	दिदिवथुः	दिदिव
	दिदेव	दिदिविव	दिदिविम
लुट्	देविता	देवितारौ	देवितारः
	देवितासि	देवितास्थः	देवितास्थ
	देवितास्मि	देवितास्वः	देवितास्मः

आशी—

लिङ्	दीव्यात्	दीव्यास्ताम्	दीव्यासुः
	दीव्याः	दीव्यास्तम्	दीव्यास्त
	दीव्यासम्	दीव्यास्व	दीव्यास्म
लुङ्	अदेवीत्	अदेविष्टाम्	अदेविषुः
	अदेवीः	अदेविष्टम्	अदेविष्ट
	अदेविषम्	अदेविष्व	अदेविष्म
लृङ्	अदेविष्यत्	अदेविष्यताम्	अदेविष्यन्
	अदेविष्यः	अदेविष्यतम्	अदेविष्यत
	अदेविष्यम्	अदेविष्याव	अदेविष्याम

जनी प्रादुर्भावे—दिवादिः. आत्मनेपदी.

लिट्	जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे
	जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
	जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
लुट्	जनिता	जनितारौ	जनितारः
	जनितासे	जनितासाथे	जनिताध्वे
	जनिताहे	जनितास्वहे	जनितास्महे

आशी—

लिङ्	जनिषीष्ट	जनिषीयास्ताम्	जनिषीरन्
	जनिषीष्ठाः	जनिषीयास्थाम्	जनिषीध्वम्
	जनिषीय	जनिषीवहि	जनिषीमहि

लुङ्	अजनिष्ट अजनि	अजनिषाताम्	अजनिषत
	अजनिष्ठाः	अजनिषाथाम्	अजनिध्वम्
	अजनिषि	अजनिष्वहि	अजनिष्महि
लृङ्	अजनिष्यत	अजनिष्येताम्	अजनिष्यन्त
	अजनिष्यथाः	अजनिष्येथाम्	अजनिष्यध्वम्
	अजनिष्ये	अजनिष्यावहि	अजनिष्यामहि

शक्लृ शक्तौ—स्वादिः. परस्मैपदी.

लिट्	शशाक	शेकतुः	शेकुः
	शशक्थ शेकिथ	शेकथुः	शेक
	शशाक शशक	शेकिव	शेकिम
लुट्	शक्ता	शक्तारौ	शक्तारः
	शक्तासि	शक्तास्थः	शक्तास्थ
	शक्तास्मि	शक्तास्वः	शक्तास्मः
आशी— र्लिङ्	शक्यात्	शक्यास्ताम्	शक्यासुः
	शक्याः	शक्यास्तम्	शक्यास्त
	शक्यासम्	शक्यास्व	शक्यास्म
लुङ्	अशकत्	अशकताम्	अशकन्
	अशकः	अशकतम्	अशकत
	अशकम्	अशकाव	अशकाम

लृङ्	अशक्ष्यत्	अशक्ष्यताम्	अशक्ष्यन्
	अशक्ष्यः	अशक्ष्यतम्	अशक्ष्यत
	अशक्ष्यम्	अशक्ष्याव	अशक्ष्याम

अशू व्याप्तौ—स्वादिः. आत्मनेपदी.

लिट्	आनशे	आनशाते	आनशिरे
	आनशिषे / आनक्षे	आनशाथे	अनाड्ढ्वे
	आनशे	आनश्वहे / आनशिवहे	आनश्महे / आनशिमहे
लुट्	अशिता	अशितारौ	अशितारः
	अशितासे	अशितासाथे	अशिताध्वे
	अशिताहे	अशितास्वहे	अशितास्महे

रूपान्तरम्—

अष्टा	अष्टारौ	अष्टारः
अष्टासे	अष्टासाथे	अष्टाध्वे
अष्टाहे	अष्टास्वहे	अष्टास्महे

आशीर्लिङ्—

अशिषीष्ट	अशिषीयास्ताम्	अशिषीरन्
अशिषीष्ठाः	अशिषीयास्थाम्	अशिषीध्वम्
अशिषीय	अशिषीवहि	अशिषीमहि

रूपान्तरम्—

	अक्षीष्ट	अक्षीयास्ताम्	अक्षीरन्
	अक्षीष्ठाः	अक्षीयास्थाम्	अक्षीध्वम्
	अक्षीय	अक्षीवहि	अक्षीमहि
लुङ्	आशिष्ट	आशिषाताम्	आशिषत
	आशिष्ठाः	आशिषाथाम्	आशिध्वम्
	आशिषि	आशिष्वहि	आशिष्महि

रूपान्तरम्—

	आष्ट	आक्षाताम्	आक्षत
	आष्ठाः	आक्षाथाम्	आड्ढ्वम्
	आक्षि	आक्ष्वहि	आक्ष्महि
लृङ्	आशिष्यत	आशिष्येताम्	आशिष्यन्त
	आशिष्यथाः	आशिष्येथाम्	आशिष्यध्वम्
	आशिष्ये	आशिष्यावहि	आशिष्यामहि

रूपान्तरम्—

आक्ष्यत	आक्ष्येताम्	आक्ष्यन्त
आक्ष्यथाः	आक्ष्येथाम्	आक्ष्यध्वम्
आक्ष्ये	आक्ष्यावहि	आक्ष्यामहि

तुद व्यथने—तुदादिः—परस्मैपदी.

लिट्	तुतोद	तुतुदतुः	तुतुदुः
	तुतोदिथ	तुतुदथुः	तुतुद
	तुतोद	तुतुदिव	तुतुदिम

लुट्	तोत्ता	तोत्तारौ	तोत्तारः
	तोत्तासि	तोत्तास्थः	तोत्तास्थ
	तोत्तास्मि	तोत्तास्वः	तोत्तास्मः

आशीर्लिङ्—

तुद्यात्	तुद्यास्ताम्	तुद्यासुः
तुद्याः	तुद्यास्तम्	तुद्यास्त
तुद्यासम्	तुद्यास्व	तुद्यास्म

लुङ्	अतौत्सीत्	अतौत्ताम्	अतौत्सुः
	आतौत्सीः	आतौत्तम्	अतौत्त
	अतौत्सम्	अतौत्स्व	अतौत्स्म
लृङ्	अतोत्स्यत्	अतोत्स्यताम्	अतोत्स्यन्
	अतोत्स्यः	अतोत्स्यतम्	अतोत्स्यत
	अतोत्स्यम्	अतोत्स्याव	अतोत्स्याम

लस्जी व्रीडायाम्—तुदादिः—आत्मनेपदी.

लिट्	ललज्जे	ललज्जाते	ललज्जिरे
	ललज्जिषे	ललज्जाथे	ललज्जिध्वे
	ललज्जे	ललज्जिवहे	ललज्जिमहे
लुट्	लज्जिता	लज्जितारौ	लज्जितारः
	लज्जितासे	लज्जितासाथे	लज्जिताध्वे
	लज्जिताहे	लज्जितास्वहे	लज्जितास्महे

ाशीर्लिङ्—

	लज्जिषीष्ट	लज्जिषीयास्ताम्	लज्जिषीरन्
	लज्जिषीष्ठाः	लज्जिषीयास्थाम्	लज्जिषीध्वम्
	लज्जिषीय	लज्जिषीवहि	लज्जिषीमहि
ुङ्	अलज्जिष्ट	अलज्जिषाताम्	अलज्जिषत
	अलज्जिष्ठाः	अलज्जिषाथाम्	अलज्जिध्वम्
	अलज्जिषि	अलज्जिष्वहि	अलज्जिष्महि
ृङ्	अलज्जिष्यत	अलज्जिष्येताम्	अलज्जिष्यन्त
	अलज्जिष्यथाः	अलज्जिष्येथाम्	अलज्जिष्यध्वम्
	अलज्जिष्ये	अलज्जिष्यावहि	अलज्जिष्यामहि

पिष्लृ संचूर्णने—रुधादिः—परस्मैपदी.

िट्	पिपेष	पिपिषतुः	पिपिषुः
	पिपेषिथ	पिपिषथुः	पिपिष
	पिपेष	पिपिषिव	पिपिषिम
ुट्	पेष्टा	पेष्टारौ	पेष्टारः
	पेष्टासि	पेष्टास्थः	पेष्टास्थ
	पेष्टास्मि	पेष्टास्वः	पेष्टास्मः

ाशीर्लिङ्—

पिष्यात्	पिष्यास्ताम्	पिष्यासुः
पिष्याः	पिष्यास्तम्	पिष्यास्त
पिष्यासम्	पिष्यास्व	पिष्यास्म

लुङ्	अपिषत्	अपिषताम्	अपिषन्
	अपिषः	अपिषतम्	अपिषत
	अपिषम्	अपिषाव	अपिषाम
लृङ्	अपेक्ष्यत्	अपेक्ष्यताम्	अपेक्ष्यन्
	अपेक्ष्यः	अपेक्ष्यतम्	अपेक्ष्यत
	अपेक्ष्यम्	अपेक्ष्याव	अपेक्ष्याम

विद विचारणे—रुधादिः—आत्मनेपदी.

लिट्	विविदे	विविदाते	विविदिरे
	विविदिषे	विविदाथे	विविदिध्वे
	विविदे	विविदिवहे	विविदिमहे
लुट्	वेत्ता	वेत्तारौ	वेत्तारः
	वेत्तासे	वेत्तासाथे	वेत्ताध्वे
	वेत्ताहे	वेत्तास्वहे	वेत्तास्महे
आशीर्लिङ्—			
	वित्सीष्ट	वित्सीयास्ताम्	वित्सीरन्
	वित्सीष्ठाः	वित्सीयास्थाम्	वित्सीध्वम्
	वित्सीय	वित्सीवहि	वित्सीमहि
लुङ्	अवित्त	अवित्साताम्	अवित्सत
	अवित्थाः	अवित्साथाम्	अविध्वम्
	अवित्सि	अवित्स्वहि	अवित्स्महि

लृङ्	अवेत्स्यत	अवेत्स्येताम्	अवेत्स्यन्त
	अवेत्स्यथाः	अवेत्स्येथाम्	अवेत्स्यध्वम्
	अवेत्स्ये	अवेत्स्यावहि	अवेत्स्यामहि

तनु विस्तारे—तनादिः—परस्मैपदी.

लिट्	ततान	तेनतुः	तेनुः
	तेनिथ	तेनथुः	तेन
	{ ततान / ततन	तेनिव	तेनिम
लुट्	तनिता	तनितारौ	तनितारः
	तनितासि	तनितास्थः	तनितास्थ
	तनितास्मि	तनितास्वः	तनितास्मः

आशीर्लिङ्—

	तन्यात्	तन्यास्ताम्	तन्यासुः
	तन्याः	तन्यास्तम्	तन्यास्त
	तन्यासम्	तन्यास्व	तन्यास्म
लुङ्	अतानीत्	अतानिष्टाम्	अतानिषुः
	अतानीः	अतानिष्टम्	अतानिष्ट
	अतानिषम्	अतानिष्व	अतानिष्म
लृङ्	अतनिष्यत्	अतनिष्यताम्	अतनिष्यन्
	अतनिष्यः	अतनिष्यतम्	अतनिष्यत
	अतनिष्यम्	अतनिष्याव	अतनिष्याम

डुकृञ् करणे—तनादिः—आत्मनेपदी.

लिट्	चक्रे	चक्राते	चक्रिरे
	चकृषे	चक्राथे	चकृढ्वे
	चक्रे	चकृवहे	चकृमहे
लुट्	कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः
	कर्तासे	कर्तासाथे	कर्ताध्वे
	कर्ताहे	कर्तास्वहे	कर्तास्महे
आशी—			
लिंङ्	कृषीष्ट	कृषीयास्ताम्	कृषीरन्
	कृषीष्ठाः	कृषीयास्थाम्	कृषीध्वम्
	कृषीय	कृषीवहि	कृषीमहि
लुङ्	अकृत	अकृषाताम्	अकृषत
	अकृथाः	अकृषाथाम्	अकृध्वम्
	अकृषि	अकृष्वहि	अकृष्महि
लृङ्	अकरिष्यत	अकरिष्येताम्	अकरिष्यन्त
	अकरिष्यथाः	अकरिष्येथाम्	अकरिष्यध्वम्
	अकरिष्ये	अकरिष्यावहि	अकरिष्यामहि

ज्ञा अवबोधने—क्र्यादिः—परस्मैपदी.

लिट्	जज्ञौ	जज्ञतुः	जज्ञुः
	जज्ञिथ / जज्ञाथ	जज्ञथुः	जज्ञ
	जज्ञौ	जज्ञिव	जज्ञिम

लुट्	ज्ञाता	ज्ञातारौ	ज्ञातारः
	ज्ञातासि	ज्ञातास्थः	ज्ञातास्थ
	ज्ञातास्मि	ज्ञातास्वः	ज्ञातास्मः
आशी—			
लिङ्	ज्ञायात्	ज्ञायास्ताम्	ज्ञायासुः
	ज्ञायाः	ज्ञायास्तम्	ज्ञायास्त
	ज्ञायासम्	ज्ञायास्व	ज्ञायास्म
लुङ्	अज्ञासीत्	अज्ञासिष्टाम्	अज्ञासिषुः
	अज्ञासीः	अज्ञासिष्टम्	अज्ञासिष्ट
	अज्ञासिषम्	अज्ञासिष्व	अज्ञासिष्म
लृङ्	अज्ञास्यत्	अज्ञास्यताम्	अज्ञास्यन्
	अज्ञास्यः	अज्ञास्यतम्	अज्ञास्यत
	अज्ञास्यम्	अज्ञास्याव	अज्ञास्याम

आत्मनेपदी.

लिट्	जज्ञे	जज्ञाते	जज्ञिरे
	जज्ञिषे	जज्ञाथे	जज्ञिध्वे
	जज्ञे	जज्ञिवहे	जज्ञिमहे
लुट्	ज्ञाता	ज्ञातारौ	ज्ञातारः
	ज्ञातासे	ज्ञातासाथे	ज्ञाताध्वे
	ज्ञाताहे	ज्ञातास्वहे	ज्ञातास्महे

आशी—

लिङ्	शासीष्ट	शासीयास्ताम्	शासीरन्
	शासीष्ठाः	शासीयास्थाम्	शासीध्वम्
	शासीय	शासीवहि	शासीमहि
लुङ्	अशासिष्ट	अशासिषाताम्	अशासिषत
	अशासिष्ठाः	अशासिषाथाम्	अशासिध्वम्
	अशासिषि	अशासिष्वहि	अशासिष्महि
लृङ्	अशास्यत	अशास्येताम्	अशास्यन्त
	अशास्यथाः	अशास्येथाम्	अशास्यध्वम्
	अशास्ये	अशास्यावहि	अशास्यामहि

चुर स्तेये

चुरादिः—परस्मैपदी.

लिट्	चोरयामास	चोरयामासतुः	चोरयामासुः
	चोरयामासिथ	चोरयामासथुः	चोरयामास
	चोरयामास	चोरयामासिव	चोरयामासिम
लुट्	चोरयिता	चोरयितारौ	चोरयितारः
	चोरयितासि	चोरयितास्थः	चोरयितास्थ
	चोरयितास्मि	चोरयितास्वः	चोरयितास्मः

आशी—

लिङ्	चोर्यात्	चोर्यास्ताम्	चोर्यासुः
	चोर्याः	चोर्यास्तम्	चोर्यास्त
	चोर्यासम्	चोर्यास्व	चोर्यास्म

लुङ्	अचूचुरत्	अचूचुरताम्	अचूचुरन्
	अचूचुरः	अचूचुरतम्	अचूचुरत
	अचूचुरम्	अचूचुराव	अचूचुराम
लृङ्	अचोरयिष्यत्	अचोरयिष्यताम्	अचोरयिष्यन्
	अचोरयिष्यः	अचोरयिष्यतम्	अचोरयिष्यत
	अचोरयिष्यम्	अचोरयिष्याव	अचोरयिष्याम

आत्मनेपदी.

लिट्	चोरयाञ्चक्रे	चोरयाञ्चक्राते	चोरयाञ्चक्रिरे
	चोरयाञ्चकृषे	चोरयाञ्चक्राथे	चोरयाञ्चकृढ्वे
	चोरयाञ्चक्रे	चोरयाञ्चकृवहे	चोरयाञ्चकृमहे
लुट्	चोरयिता	चोरयितारौ	चोरयितारः
	चोरयितासे	चोरयितासाथे	चोरयिताध्वे
	चोरयिताहे	चोरयितास्वहे	चोरयितास्महे
आशी— लिंङ्	चोरयिषीष्ट	चोरयिषीयास्ताम्	चोरयिषीरन्
	चोरयिषीष्ठाः	चोरयिषीयास्थाम्	चोरयिषीढ्वम्
	चोरयिषीय	चोरयिषीवहि	चोरयिषीमहि
लुङ्	अचूचुरत	अचूचुरेताम्	अचूचूरन्त
	अचूचुरथाः	अचूचुरेथाम्	अचूचूरध्वम्
	अचूचुरे	अचूचुरावहि	अचूचुरामहि
लृङ्	अचोरयिष्यत	अचोरयिष्येताम्	अचोरयिष्यन्त
	अचोरयिष्यथाः	अचोरयिष्येथाम्	अचोरयिष्यध्वम्
	अचोरयिष्ये	अचोरयिष्यावहि	अचोरयिष्यामहि

XX. भावकर्मप्रयोगप्रकरणम् ।

ಧಾತುಗಳು ಸಕರ್ಮಕ ಅಕರ್ಮಕ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಧಾತುರೂಪಗಳು, ಧಾತುಗಳು ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಕರ್ತೃಪದವು ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಕರ್ಮಕಧಾತುಗಳು ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿದಾಗ ಕರ್ತೃಪದವು ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮಪದವು ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಕರ್ಮಕಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಪದವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಭಾವೇಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಏಕ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾರ್ವಧಾತುಕ ವಿಕರಣಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಲಟ್ ಲೋಟ್ ಲಙ್ ವಿಧಿಲಙ್ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಲಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಲಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಧಾತುಕ ಲಕಾರಗಳೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಉಳಿದ ಲಿಟ್ ಲುಟ್ ಲೃಟ್ ಆಶೀರ್ಲಿಙ್ ಲುಙ್ ಮತ್ತು ಲೃಙ್ ಲಕಾರಗಳಿಗೆ ಆರ್ಧಧಾತುಕ ಲಕಾರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಲಟ್ ಲೋಟ್ ಲಙ್ ವಿಧಿಲಙ್ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೇಪದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಪರವಾಗಿ 'ಯಕ್' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಭಾವೇ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ಲಡಾದಿ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮಿಕ್ಕ ಲಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ವಿಕರಣವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಬೇರೆ ವಿಕರಣಗಳೂ ಆತ್ಮನೇಪದವೂ ಬಂದು ಭಾವ ಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮನೇಪದಿಯಾದ ಧಾತುವೇ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಕರ್ತೃಪದವು ತೃತೀಯಾಂತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಾವೇಪ್ರಯೋಗವೆಂದೂ ಕರ್ಮಪದವೂ ಪ್ರಥಮಾಂತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

प्रयोगाः ।

रामो विराजते—अकर्मक कर्तरि प्रयोगः
रामो भूमण्डलमपालयत्—सकर्मक कर्तरि प्रयोगः
रामचन्द्रो दशग्रीवं परलोकमनीनयत्—द्विकर्मक कर्तरि प्रयोगः
रामेणोपार्जिता कीर्तिः—कर्मणि प्रयोगः
रामचन्द्रेण भूयते—भावे प्रयोगः
रामेण कुम्भकर्णस्तु प्रापितस्त्रिदशालयम्—द्विकर्मक कर्मणिप्रयोगः

तृतीयो भागः.

XXI. अव्ययानि ।

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಮಪದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಂತೆ ವಿಭಕ್ತಿ, ವಚನ ಮುಂತಾದ್ದರ ಯಾವ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶಬ್ದರೂಪವು ಅವ್ಯಯವು. ಇದು ಅನೇಕ ವಿಧ.

ಸಾಮಾನ್ಯಾವ್ಯಯ— **इव, एव, न, चिराय, चिरम्, उच्चैः, नीचैः श्वः, ह्यः, पुनः, ईषत्, अन्तरा, मिथः, सह, साकम्, धिक्, खलु, किल, हे, भोः, अये** ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉಪಸರ್ಗಾವ್ಯಯ—**प्र, परा, अप, सम्, अनु, अव, नि, निस्, निर्, दुर्, दुस्, वि, आ, अधि, अपि, अति, सु, उत्, अभि, प्रति, परि, उप**—ಇವುಗಳು ಧಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೇರಿ ಅವುಗಳ ಸಹಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವುವು.

ಉದಾ.—**हृ** ಧಾತು—**हरति** ಕದಿಯುತ್ತಾನೆ. **प्रहरति**—ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. **विहरति**—ಆಡುತ್ತಾನೆ. **संहरति**—ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. **परिहरति**—ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. **उद्धरति**—ಎತ್ತುತ್ತಾನೆ. **शी** ಧಾತು—**शेते**—ಮಲಗುತ್ತಾನೆ. **संशेते**—ಸಂದೇಹಪಡುತ್ತಾನೆ.

ನಿಪಾತಾವ್ಯಯ—**अहो, आ, उ, ह** ಇತ್ಯಾದಿ.

ತದ್ಧಿತಾನ್ತಾವ್ಯಯ—**इत्थम्, कथम्, कुतः, यतः, ततः, यथा** ಇತ್ಯಾದಿ

ಕೃದನ್ತಾವ್ಯಯ—**कृत्वा, गत्वा, विधाय, विहस्य, हर्तुम्, भोक्तुम्, स्मारं स्मारम्, ध्यायं ध्यायम्** ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಮಾಸಾವ್ಯಯ—**यथाशक्ति, अध्यात्मम्, अनुगङ्गम्, सलीलम्** ಇತ್ಯಾದಿ.

XXII. सन्धयः ।

ಎರಡಕ್ಷರಗಳು ಎಡಬಿಡದೆ ಕೂಡುವುದು ಸಂಧಿ. ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ
ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ.

अच्सन्धिः

ಸವರ್ಣದೀರ್ಘಸಂಧಿ—ಸವರ್ಣದೀರ್ಘ=आ, ई, ऊ, ॠ ಬರುವುದು.

अक्षर+अभ्यासः=अक्षराभ्यासः ; धन+आश्रयः=धना-
श्रयः; माला+अत्र=मालात्र; विद्या+आर्जनम्=विद्या-
र्जनम् ; कवि+इन्द्रः=कवीन्द्रः ; कवि + ईश्वरः=कवी-
श्वरः ; नदी+इयम्=नदीयम् ; नदी + ईशः=नदीशः ;
धेनु + उत्सवः=धेनूत्सवः ; पितृ + ऋणम्=पितॄणम्
ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗುಣಸಂಧಿ—गुण=ए, ओ, अर्, अल् ಬರುವುದು.

राम+इति=रामेति ; गङ्गा+उदकम्=गङ्गोदकम्. ಇತ್ಯಾದಿ.

ವೃದ್ಧಿಸಂಧಿ—वृद्धि=ऐ, औ, आर्, आल् ಬರುವುದು.

प्रथमा+एकवचनम्=प्रथमैकवचनम् ; वन+ओषधिः=
वनौषधिः. ಇತ್ಯಾದಿ.

ಯಣ್ಸಂಧಿ—यण्=य्, र्, ल्, व् ಬರುವುದು.

नदी+अत्र=नद्यत्र ; मातृ+अंशः=मात्रंशः ; मधु+अरिः=
मध्वरिः. ಇತ್ಯಾದಿ.

ಯಾದಿಸಂಧಿ—अय्, आय्, अव्, आव् ಬರುವುದು.

हरे+आस्व=हरयास्व; श्रियै+आसक्तः=श्रियायासक्तः; गुरो+आगच्छ=गुरवागच्छ; बालौ+इमौ=बाला-विमौ. ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಸಂಧಿ—असी आनय, गुरू आगच्छतः, फले अत्र, अमू आसाते; अमी ईशाः, अहो अवतर. ಇತ್ಯಾದಿ.

हल्सन्धिः

ಶ್ಚುತ್ವ—ಸಕಾರತವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಶಕಾರಚವರ್ಗಗಳೊಡನೆ ಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಶಕಾರವೂ, ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಚವರ್ಗವೂ ಬರುವುದು.

मनस्+शान्तिः=मनश्शान्तिः, यशस्+चिन्ता=यशश्चिन्ता, सरित्+चलति=सरिच्चलति.

ಷ್ಟುತ್ವ—ಸಕಾರತವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಷಕಾರಟವರ್ಗಗಳೊಡನೆ ಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಷಕಾರವೂ, ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಟವರ್ಗವೂ ಬರುವುದು.

रोचिस्+षद्=रोचिष्षद्, धनुस्+टङ्कारः=धनुष्टङ्कारः, तत्+टीका=तट्टीका.

ಜಶ್ತ್ವ—ಪದಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಕ ಟ ತ ಪಕಾರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗ ಡ ದ ಬಕಾರಗಳು ಬರುವುವು.

वाक्+ईशः=वागीशः, सम्राद्+अस्ति=सम्राडस्ति मरुत्+वाति=मरुद्वाति, अप्+जातम्=अब्जातम्.

ಅನುನಾಸಿಕ—ವರ್ಗೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವರ್ಗೀಯ ಪಂಚಮಾಕ್ಷರಗಳು ಪರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅನುನಾಸಿಕಾಕ್ಷರವು ಬರುವುದು.

वाक्+नियमः=वाङ्नियमः, षद्+मुखानि=षण्मुखानि, जगत्+मोहिनी=जगन्मोहिनी, अप्+मयम्=अम्मयम्.

XXIII. समासाः ।

ಎರಡು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಅರ್ಥಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದೆ ಪದವಾಗುವುದು ಸಮಾಸವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಅನೇಕ ವಿಧ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದೆ.

समासः.

प्रथमस्तत्पुरुषोऽयं द्वितीयः कर्मधारयः ।
तृतीयस्तु द्विगुः प्रोक्तो बहुव्रीहिस्तुरीयकः ॥
पञ्चमस्त्वव्ययीभावः षष्ठो द्वंद्व उदीरितः ।
समासष्षड्विधः प्रोक्तस्समासज्ञैर्मनीषिभिः ॥

तत्पुरुषोऽष्टविधः

प्रथमा तत्पुरुषः—पूर्वम्+कायस्य=पूर्वकायः ।
द्वितीया ,, —राज्यं+श्रितः=राज्याश्रितः ।
तृतीया ,, —विद्यया+मान्यः=विद्यामान्यः ।
चतुर्थी ,, —यूपाय+दारु=यूपदारु ।
पञ्चमी ,, —चोरात्+भयम्=चोरभयम् ।
षष्ठी ,, —वृक्षस्य+मूलम्=वृक्षमूलम् ।
सप्तमी ,, —दाने+शौण्डः=दानशौण्डः ।
नञ् ,, —न ज्ञानम्+अज्ञानम् ।

कर्मधारयोऽष्टविधः

विशेषणपूर्वपदकर्मधारयः—नीलं च तत् उत्पलं च=नीलोत्पलम् ।
विशेषणोत्तरपद ,, —व्यंसकाश्च ते मयूराश्च=मयूरव्यंसकाः ।
विशेषणोभयपद ,, —स्नाताश्च ते अनुलिप्ताश्च = स्नातानुलिप्ताः ।
उपमानपूर्वपद ,, —घन इव श्यामः=घनश्यामः ।

उपमनोत्तरपद कर्मधारयः—पुरुषः व्याघ्र इव=पुरुषव्याघ्रः ।
संभावनापूर्वपद ,, —विन्ध्य इति पर्वतः=विन्ध्यपर्वतः ।
अवधारणापूर्वपद ,, —विनय एव धनम्=विनयधनम् ।
लुप्तमध्यमपद—छायाप्रधानः तरुः=छायातरुः ।

द्विगुः—द्विविधः ।

एकवद्भावी—त्रयाणां लोकानां समाहारः त्रिलोकी ।
अनेकवद्भावी—षण्णां मातॄणां अपत्यं पुमान् षाण्मातुरः ।

बहुव्रीहिः—सप्तविधः ।

द्विपदबहुव्रीहिः—महत् बलं यस्य स महाबलः ।
बहुपद ,, —दिव्यः सुन्दरः विग्रहः यस्य सः दिव्यसुन्दरविग्रहः ।
संख्योभयपद ,, —द्वौ वा त्रयो वा द्वित्राः ।
संख्योत्तरपद ,, —दशानां समीपे ये सन्ति ते उपदशाः ।
सहपूर्वपद ,, —शिष्येण सह वर्तते इति सशिष्यः ।
दिगन्तराललक्षण ,, —उत्तरस्याश्च पूर्वस्याश्च दिशोः यदन्तरालम्—सा उत्तरपूर्वा ।
व्यतीहारलक्षण ,, —केशेषु केशेषु गृहीत्वेदं प्रवृत्तं युद्धं केशाकेशि ।

अव्ययीभावः ।

अव्ययपूर्वपद ,, —शक्तिमनतिक्रम्य=यथाशक्ति ।
नामपूर्वपद ,, —सूपस्य लेशः=सूपप्रति ।

द्वन्द्वः—द्विविधः ।

इतरेतरयोग ,, —रामश्च कृष्णश्च=रामकृष्णौ ।
धर्मश्च अर्थश्च कामश्च मोक्षश्च=धर्मार्थकाममोक्षाः ।
समाहार ,, —शीतं च उष्णं च तयोः समाहारः=शीतोष्णम् ।
पाणिश्च पादश्च वदनं च तेषां समाहारः पाणिपादवदनम् ।

WD 2092—GBPM—7,500—24-11-45.